

Social ulighed i Santiago de Chile

- en analyse af unges handlemuligheder og forventninger til fremtiden

Roskilde Universitet 2015

Sundhedsfremme og Sundhedsstrategier

Natascha Luffe

Roskilde Universitet

Institut for Psykologi og Uddannelsesforskning
Sundhedsfremme og Sundhedsstrategier

Social ulighed i Santiago de Chile **– en analyse af unges handlemuligheder og forventninger til fremtiden**

Specialeafhandling
Sundhedsfremme og Sundhedsstrategier
4. september 2015

Udarbejdet af:
Natascha Nevenka Latorre Luffe
Studie nummer: 42574

Under vejledning af: Mette Bladt

Antal anslag: 144.130
Antal sider á 2400 anslag: 60,0
Antal normalsider: 67

ABSTRACT

This thesis examines the impact of the environment the child is brought up within upon the development of action strategies and perception of opportunities for future life. With hermeneutic as approach, the thesis seeks an understanding of how young Chilean people experience challenges and which strategies they use to achieve the improvement of their future living standards. The empirical data is collected through utilizing a methodology which combines qualitative interviews with photovoice method and observation. The thesis is based on the structural conditions that set the context for individuals' opportunities, though it has its main focus on the individual level and the young people's experience with potential for individual action. The theoretical framework is grounded in sociological, psychological and health promoting theoretical perspectives from Pierre Bourdieu, Allan Antonovsky, Bjarne Bruun Jensen and Manfred Max-Neef. The thesis concludes that young people's perception of the future is not determined by their surrounding and the environment they are brought up within. It is concluded, however, that there is a relationship between the social environment and young people's experience of the barriers and their ability to overcome challenges. As the capacity of action of these young Chileans depends on both the resources they have access to in their surrounding and the environment in which they were brought up. Moreover, it is also concluded that a large surplus in resources can have a negative effect on young people's motivation, responsibility and capacity for action, as a shortage of challenges leads to passivity in relation to taking individual responsibility for future success. And that social inequality can have both positive and negative effects on young people's motivation and action strategies.

Indhold

Forord	1
1. Indledning og problemfelt	2
1.1 Problemformulering:.....	5
1.2 Specialets opbygning	6
2. Chile som kontekst	7
2.1 Uddannelse og livsmuligheder.....	8
2.1.1 Segregering og selektion	8
2.1.2 Studenteroprør 2011	10
2.1.3 Ung i Chile	10
3. Metodologi.....	12
3.1 Hermeneutik og forforståelse.....	12
3.2 Valg af metode	15
3.3 Udvalgelse af informanter.....	17
3.3.1 Afgrænsning	17
3.3.2 Etablering af kontakter	18
3.4 Dataindsamlingens faser	21
3.4.1 Fase 1.....	21
3.4.2 Fase 2.....	22
3.4.3 Fase 3.....	23
3.5 Bearbejdelse af data	24
3.6 Validitet og generaliserbarhed	25
4. Teori.....	28
Teoretisk forklaringsramme.....	28
4.1 Human needs.....	29
4.2 Kapitalbegreber.....	30
4.3 Habitus	31
4.4 Oplevelse af sammenhæng	32
4.5 Handlekompetence.....	33
4.6 Operationalisering.....	35
5. Maria, Luciano, Andres, Carito og Jeamilet	37
5.2 Informanternes bopælskommuner	39

6. Analyse	41
6.1 Skole, uddannelse og handlekompetence	41
6.1.1 Jeamilet.....	41
6.1.2 Luciano.....	43
6.1.3 Carito.....	45
6.1.4 Andres	47
6.1.5 Maria	48
6.1.6 Delkonklusion	49
6.2 Familie og handlekraft	50
6.2.1 Jeamilet.....	50
6.2.2 Luciano.....	51
6.2.3 Carito og Maria	53
6.2.4 Delkonklusion	54
6.3 Nærmiljø og motivation.....	55
6.3.1 Andres	55
6.3.2 Carito.....	59
6.3.3 Delkonklusion	60
7. Konklusion	61
7.1 Den negative dimension af social ulighed	61
7.2 Den positive dimension af social ulighed	61
7.3 Den tredje dimension af social ulighed.....	63
8. Litteraturliste.....	64

Note: Forsidebillede er fra studieophold i 2013. Chilenske elever demonstrerer for bevidsthed, lighed og kvalitet i uddannelsen.

Forord

I Santiago de Chile kører bus 506 tværs gennem byen og kommer forbi nogle af byens fattigste, men også rigeste kvarterer. Det er tydeligt at mærke den sociale ulighed og de store classeskel ved blot at se, hvordan byen forandrer sig i takt med, at bussen bevæger sig fremad.

Der er langt fra pragtvillaerne med tre biler i indkørslen i kvarteret *Las Condes* i Santiagos nordøst, og de små faldefattige lejligheder, kiosker og gadeaffald i Santiagos centrum og syd.

Oplevelsen af de store forskelle i levevilkår blandt Santiagos beboere, har vakt min interesse for social ulighed og inspireret mig til at skrive dette speciale. Interessen for at undersøge unge i Chile udspringer af en personlig tilknytning til landet og en interesse for landets historie, kultur og samfundsmæssige problematikker. Efter at have været bosat i Chile som barn og senere i livet, at have været på ophold som udvekslingsstuderende, har jeg oplevet Chile fra forskellige perspektiver, hvilket har øget min interesse for den sociale ulighed og classeskel, der tydelig kan observeres i hovedstaden.

1. Indledning og problemfelt

En dansk rapport udarbejdet af sundhedsstyrelsen peger på at; *”flere påvirkelige determinanter tidligt i livet har effekt på den sociale position, som individet opnår som voksen”* (Diderichsen et al, 2011:40). Ifølge rapporten har det fysiske nærmiljø og den sociale interaktion samt den sproglige stimulering stor betydning for barnets udvikling og opnåelse af social position i samfundet. Nærområde og lokalmiljø er vigtige determinanter, da høj kriminalitet, trafik, larm, mv. kan virke som stressorer, der kan indvirke på følelsen af tryghed og lyst til at udforske og engagere sig i nærmiljøet (Diderichsen et al, 2011: 46).

Fattigdom har også en stor effekt på børns udvikling og senere sociale position, da forudsætningerne for at deltage i de sociale aktiviteter og klare sig godt uddannelsesmæssigt svækkes, såfremt de basale behov som mad, tøj, bolig, skoleartikler mv. ikke bliver dækket. (Diderichsen et al, 2011:47). Fattigdom og social ulighed svækker livsmulighederne for de dårligst stillede og dermed også deres sundhed. Sundhed defineres af WHO¹ som; *”.. en tilstand af fysisk, psykisk og socialt velvære og ikke kun fravær af sygdom”* (Hyldig & Nielsen, 2010:12). Ifølge denne definition handler det sunde liv, ikke kun om at være rask, men indebærer også, at man føler fysisk, psykisk og social velvære. Sundhed relateres til hele vores livsområde, livstil, levevilkår og må derfor ses som en del af den sociale ulighed.

I Santiago de Chile kan der, som beskrevet i specialets forord, observeres en stor grad af social ulighed. En rapport udarbejdet af Chiles Ministerium for Social Udvikling² konkluderer at, der blandt hovedstadens kommuner, kan observeres en stor ulighed i den gennemsnitlige indkomst pr. person, set i forhold til geografisk beliggenhed. Kommunen med den højeste gennemsnitlige månedlige indkomst pr. person, er Vitacura med beliggenhed i Santiagos nordøstlige del. Den gennemsnitlige månedlige indkomst pr. person i denne kommune udgør 1.340.692 chilenske pesos, svarende til 13.541 kr.³. Til sammenligning er den gennemsnitlige månedlig indkomst pr. person 145.485 chilenske pesos i kommunen Lo Espejo, syd for centrum, et beløb der svarer til 1.496 kr. (Fernández, 2014:16). Santiagos bedst stillede

---

¹ World Health Organization

² Ministerio de Desarrollo Social, Secretaria Regional Ministerial de Desarrollo Social, SEREMI, Región Metropolitana de Santiago

³ Omregnet ved <http://www.valutakurser.dk/> - 05.07.15 – alle følgende valutaomregninger i specialet er lavet ved denne hjemmeside og dato.

borgere har altså en gennemsnitlig månedlig indkomst, der er næsten ti gange større end de dårligst stillede.

En lignende ulighed gør sig gældende i forhold til ungdomsuddannelserne, hvor antallet af ikke beståede eksamener svinger markant mellem kommunerne. Vitacura (kommunen med højst gennemsnitlige indkomst) er med blot 2 % den kommune, der har det laveste gennemsnit af ikke beståede ungdomsuddannelser. Til sammenligning har kommunen Conchalí, med en gennemsnitlig månedlig indkomst på 2.015 kr., det højeste gennemsnit på 12,9 % ikke beståede ungdomsuddannelser (Fernández, 2014:16-17). Ligeledes ses der en tydelig sammenhæng mellem forældrenes sociale position og det niveau af uddannelse opnået af deres efterkommere, hvor børn af forældre med høj uddannelses- og økonomisk kapital, oftere opnår et højt uddannelsesniveau, mens det er mindre sandsynligt for børn, der kommer fra hjem med lav socioøkonomisk kapital (Kohn, 2011:6-7).

Indkomstgrundlag og familiestabilitet i barndommen har stor betydning for unges succes i uddannelsen og de fremtidige livsmuligheder som uddannelsen kan give. Desuden viser undersøgelser, at forældre med kort uddannelse har dårligere forudsætninger til at støtte barnet, hvilket får betydning for, hvordan børn og unge klarer sig i skolen (Diderichsen et al, 2011:53-54).

Samfundsvidenskabens bud på sammenhængen mellem opvækst og individets sociale position, kan ifølge den danske økonom Niels Ploug opdeles i tre overordnede tematikker; materielle forskelle, motivation samt kognitive evner.

Fattigdom og de materielle forhold der følger heraf, har i flere studier vist, at dårlige boligforhold, dårlig kost, og andre materielle afsavn har en negativ effekt på børns udvikling. Der er også forskel på motivationen til at fortsætte uddannelsen efter folkeskolen, hvor børn fra lavere sociale klasser, i forskellige analyser, fremstilles som mindre motiverede for uddannelse, mens børn fra højere sociale klasser fremstilles som mere motiverede. Nyere teoretiske betragtninger og studier peger på betydningen af børns kognitive evner for opnåelsen af succes i livet. Børns evne til at tænke abstrakt og forstå abstrakte begreber afhænger af kvaliteten af den voksenkontakt som barnet oplever (Ploug, 2007:4).

Der findes dog ikke nogen simpel eller universel forklaring på social ulighed. Årsager til forskelle i opnået uddannelsesniveau, indkomst eller placering på arbejdsmarkedet, kan ikke

placeres et enkelt sted. Det er ikke nok at konkludere, at social ulighed skyldes den negative sociale arv, da den sociale arv, er kompleks og afhænger af mange forskellige forhold, såsom omgivelser, samfundsstrukturer og de involverede individer (Ploug, 2007:5). Social arv kan forstås som de påvirkninger eller risikofaktorer man udsættes for gennem opvæksten. Påvirkninger, der kan komme fra familien, nærmiljøet og/eller samfundet. Indenfor mobilitet og uddannelsesforskning forstås social arv som ulige chancer for at opnå et højt uddannelsesniveau eller et godt arbejde (Ejrnæs m.fl. 2005: 47f.).

Den danske samfundsforsker Erik Jørgen Hansen argumenterer for, at chancerne for, at opnå materielle og kulturelle privilegier i menneskers livsforløb, er ulige fordelt. Chanceulighed bunder i, at det er forældrenes uddannelsesniveau og klassetilhørsforhold, der afgør, hvilke chancer barnet får, i forhold til at opnå en bestemt uddannelsesmæssig eller socioøkonomisk position i samfundet (Ejrnæs m.fl. 2005: 56). Til forskel fra social arv, som overvejende opfattes som overførsel af sociale problemer fra forældre til børn (Ejrnæs m.fl. 2005: 51), opfattes chanceulighed, eller ulighed i livschancer som værende afhængige af de strukturelle forhold, der gør sig gældende i samfundet (Ejrnæs m.fl. 2005: 47f.). Mange studier konkluderer, at der er en systematisk sammenhæng mellem opvækstforhold, muligheder og succes senere i livet, både med hensyn til uddannelse, placering på arbejdsmarkedet, indkomst og sundhed (Ploug, 2007:10).

Uddannelse forstås i nærværende speciale som en forudsætning for en god placering på arbejdsmarkedet og for opnåelsen af sundhed, da uddannelsesniveau påvirker jobmuligheder og indkomst. Segregeringen i det chilenske uddannelsessystem medfører, at den gruppe, der er i besiddelse af tilstrækkelige økonomiske ressourcer har adgang til en dyr uddannelse af høj kvalitet. Samtidig er uddannelsen med til at forbinde dem til en bestemt social kreds og distancere dem fra andre sociale positioner (Kohn, 2011: 26). Mangel på uddannelse af høj kvalitet, gør det svært at forbedre sin sociale situation. Uddannelse skal i dette speciale forstås som rammesættende for opnåelsen af sundhed, forstået som individets livsmuligheder og livskvalitet.

Strukturelle forhold som uddannelse, fattigdom, opvækstforhold og social ulighed, er med til at bestemme rammerne for individets livschancer. Specialet har øje for de strukturelle forhold, men vil tage skridtet videre og fokusere på det individuelle niveau, idet der søges en forståelse for chilenske unges egne oplevelser af chancemuligheder. Dette leder os frem til følgende problemformulering:

1.1 Problemformulering:

Hvilken betydning har nær -og opvækstmiljø for chilenske unges handlekompetence og deres forestillinger om fremtidige livsmuligheder?

Denne problemformulering vil i den senere analyse, blive besvaret ud fra disse tre temaer;

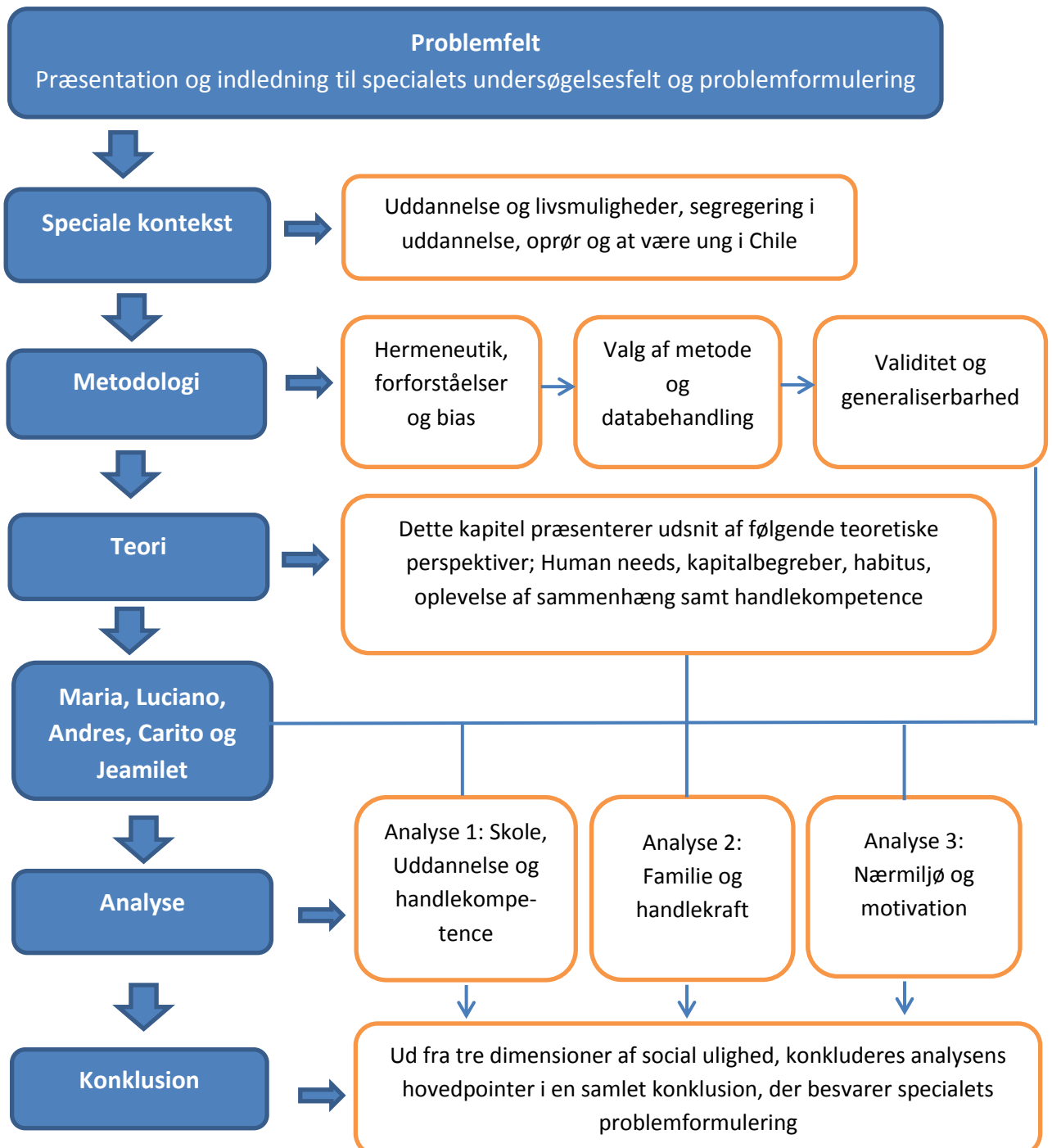
- Skole, uddannelse og handlekompetence
- Familie og handlekraft
- Nærmiljø og motivation

Disse temaer er udvalgt på baggrund af specialets empiri, teori og metode, hvilket vil blive uddybet i de følgende afsnit.

Jeg har i problemfeltet beskrevet de perspektiver og interesseområder, der danner baggrunden for specialets emneområde, og som ligger til grund for problemformuleringen. I næste afsnit skitseres specialets opbygning.

1.2 Specialets opbygning

Dette afsnit udgør et rutediagram, der illustrer specialets opbygning, så læseren kan få et overblik over den samlede undersøgelse og sammenhængen mellem de forskellige kapitler og deres indhold.

Denne model er med til at skabe et overblik over specialet. Som det fremgår af modellen, vil næste kapitel redegøre for den kontekst som specialet tager udgangspunkt i.

2. Chile som kontekst

Følgende kapitel beskriver udvalgte informationer om Chile, som kontekst for specialets undersøgelsesfelt, hvor der først gives en general introduktion til landets geografiske placering, økonomi og historie. Herefter følger en beskrivelse af uddannelsessystemets segregerende mekanismer og sidst i afsnittet fremgår et afsnit om ungdommen i Chile.

I hovedstaden Santiago de Chile, er der forskel på kommunerne, i forhold til beboernes indkomst og livskvalitet. Specialets hovedfokus vil være på hovedstaden, da der her kan observeres en stor grad af ulighed indenfor et relativt afgrænset geografisk område. Der vil herudover blive inddraget et yderligere perspektiv i form af interviews med unge fra en kyst landsby. Herved bliver det muligt at undersøge, om der også er forskelle i unges oplevelse af muligheder ud fra deres geografiske placering, når de er bosat udenfor hovedstaden. Specialet afgrænser sig dermed til at beskæftige sig med 3 hovedstadskommuner i Santiago de Chile samt en kommune udenfor Santiago. Hovedfokus vil ligge på, at opnå et indblik i de unges hverdagsliv og deres forståelse og oplevelse af muligheder og begrænsninger, i forhold til deres fremtid.

Landet Chile er klemmt inde mellem Andesbjergene i øst og Stillehavet i vest. Dets befolkning udgør 17.464.814 personer (Link 6) hvoraf 6.061.185 bor i hovedstaden Santiago de Chile (Link 7). Chile adskiller sig på flere områder fra de øvrige sydamerikanske lande. Landet har et velfungerende og politisk stabilt samfund, hvis økonomi gennem de sidste 20 år har været præget af lav inflation kombineret med stabil vækst (Link 1). Derfor ligger Chile også på toppen blandt sydamerikanske lande på en række internationale ranglister. World Economic Forum (WEF) Global Competitiveness Index 2013-2014, har placeret Chile på en første plads som det mest konkurrencedygtige land i Sydamerika og på verdensplan indtager Chile plads nummer 34 (WEF, 2014: 11). Chile placeres desuden på førstepladsen, i blandt sydamerikanske lande, i forhold til BNP pr. indbygger målt i PPP-dollars⁴ (2012) og overgår både Brasilien og Argentina (Link 2). BNP pr. indbygger viser dog ikke de uligheder og den skæve fordeling af indkomsten, der gør sig gældende i landet, som er præget af stor indkomstulighed og social stratifikation (jf. kapitel 1 problemfelt).

---

⁴ PPP står for Purchasing Power Parities, ved måling tages der hensyn til prisniveauet/købekraften i hvert enkelt land. <http://www.globalis.dk/Statistik/BNP-per-indbygger>

2.1 Uddannelse og livsmuligheder

Den chilenske stat havde i begyndelsen af det 20' århundrede hovedansvaret for både den primære (folkeskole), den sekundære (ungdomsuddannelser) og den tertiære uddannelse (universitetsuddannelser). Under Salvador Allendes socialistisk regering (1970-1973) gennemførtes der i 1970 en reform, der skulle overføre det fulde ansvar for uddannelsen til staten (Cabib & Cabib, 2012:5). Formålet var at skabe universel adgang til uddannelse og gøre op med den sociale stratifikation (Parry, 1996:824), hvor den private uddannelse blev set som en barriere for udviklingen af social lighed. Dog blev denne udvikling afbrudt af militærkuppet og Augusto Pinochets regime (1973-1990), der styrede landet i 17 år (Cabib & Cabib, 2012:5). Under Pinochets regime introduceredes i 1981 en ny uddannelsespolitik, hvor uddannelsessystemet både undergik en decentralisering og en privatisering (Parry, 1996:824-826). De strukturelle reformer genererede et system med større markedsdeltagelse, hvor uddannelsen før 1981 mest af alt var offentlig, kunne man efter reformerne vælge mellem tre typer af uddannelsesinstitutioner; offentlige (drevet af kommunerne), de privat-subventionerede (delvist statsstøttet) og de private (privatfinansieret uden statsstøtte) (Kohn, 2011:5). Sammen med reformerne skabtes muligheden for drift af lukrative uddannelsesinstitutioner, som er skoler og universiteter, hvor en del af den økonomiske støtte skolen modtager fra staten samt brugerbetaling (såfremt det er en privatfinansieret skole), går til ejerens egen fortjeneste frem for, at blive anvendt på at forbedre skolens infrastruktur, købe materialer og højne kvaliteten af undervisningen (Link 12).

2.1.1 Segregering og selektion

Det chilenske uddannelsessystem giver forældrene mulighed og ansvar for, at udvælge den skole de mener, vil være bedst for deres børn. Studier har vist at forældrene først og fremmest vælger skole ud fra ønsket om, at deres børn skal uddannes med ligesindede, altså andre med lignende socialøkonomisk status (Cabib & Cabib, 2012:7-8). Familiernes socioøkonomiske status afgør dermed hvilken skole børnene indskrives i. Der ses en koncentration af børn fra de fattigste familier på de offentlige skoler, mens middelklassen benytter de privat-subventionerede skoler og børn fra familier med højst økonomisk kapital koncentrerer på privatskoler (Kohn, 2011: 4-5). Der sker i uddannelses sammenhæng en segregering af befolkningen, ud fra deres socioøkonomiske position.

Samtidig har skolerne også mulighed for at opstille kriterier til selektion af elever, hvor skoler har ret til at determinere, hvilke kriterier elever skal opfylde, for at blive optaget på skolen

(Cabib & Cabib, 2012:7-8). Skolerne kan selektere på forskellige måder. Først og fremmest stilles et økonomisk kriterium, hvor elever udvælges på baggrund af familiens betalingskapacitet. Andre selektionsformer som anvendes er; interview med forældre og barn, hvor familiens sociale –og religiøse position samt barnets kognitive –og faglige færdigheder vurderes. De skoler der stiller færrest eller ingen kriterier for optagelse er de offentlige skoler (Cabib & Cabib, 2012:15-16). I modsætning til dette stiller de bedste skoler, med effektive undervisningsprogrammer, høje krav for optagelsen af elever, både i form af økonomiske, faglige og sociale kriterier. Det medfører en social differentiering i uddannelsen, hvor skoler af høj kvalitet benyttes af elever med høj socioøkonomisk status (Cabib & Cabib, 2012:1-2).

Adgangen til de videregående uddannelser afgøres af elevernes studentereksamen samt point opnået ved PSU-testen. PSU står for Prueba de Seleccion Universitaria (University Selection Test), og er en test som tages umiddelbart efter endt ungdomsuddannelse, som de fleste afslutter i en alder af 17-18 år (WDE, 2010:12-14). Elever der ønsker at forbedre deres faglige niveau før PSU-testen, har mulighed for at indskrive sig i PreUniversitario, som er uddannelsesinstitutioner, der specialiserer sig i undervisning målrettet PSU-testen (Link 14).

Undersøgelser viser, at der er sammenhæng mellem elevens bopæl, skole og point opnået ved studenter eksamener. Den skole der i 2014 fik det overordnede højeste gennemsnit var privatskolen; Colegio Cordillera de Las Condes, som tager et indmeldelsesgebyr på lidt mere end 3.000 kr. og egen betaling på omkring 3.700 kr. (Link 3), et beløb der langt overstiger den officielle mindsteløn, som blot udgør 2.272 kr/måned⁵ for et fuldtidsjob (Link 4). I forlængelse af dette, udgør elever på privatfinansieret institutioner kun 7,7 % af det samlede antal chilenske elever mellem 6-18 år. Det er disse elever, der overordnet klarer sig bedst, ved nationale målinger samt scorer højere point ved PSU-testen end elever fra privat-subventionerede– og offentlige skoler, som samtidigt er de skoler, der huser 90,8 % og altså størstedelen af de chilenske elever⁶ (Kohn, 2011:4-5), (Reporte comunal, 2014:4). Elever med høj socioøkonomisk status opnår bedre resultater og dermed flere muligheder for videre uddannelse, da PSU-testen fungerer selekterende i forhold til, at gode resultater er adgangsgivende og dårlige resultater ekskluderende fra anerkendte universitetsuddannelser.

---

⁵ 2.272 kr. er den officielle mindsteløn – dog har mange en løn, der er lavere end dette (jf. gennemsnitslønnen for Lo Espejo)

⁶ De sidste 1,5 % er indskrevet på andre institutioner med delegeret administration (eks. Offentlig skole administreret af private (Reporte comunal, 2014:4)

2.1.2 Studenteroprør 2011

Den chilenske befolkning og især de unge er begyndt at reagere på uddannelsessystemets rolle i forhold til uligheden i livsmulighederne. I 2011 opstod en studenterbevægelse bestående af studerende fra ungdoms- og universitetsuddannelser, som fik opbakning af andre sociale organisationer. Gennem de sidste 4 år, har der været iværksat en række demonstrationer, for at reformere uddannelsessystemet. Demonstranterne kræver gratis uddannelse af kvalitet til alle, så det ikke skal være familiens indtægt og klasse, der afgør om man kan komme på universitetet (Link 8).

I januar 2015 vedtog parlamentet en uddannelsesreform, der har fokus på 4 forbedringer af det nuværende uddannelsessystem; undervisningskvalitet, inklusion, gratis adgang samt opgør med lukrative uddannelsesinstitutioner (Programa de Gobierno, 2014-2018:16-17). Denne reform er dog blevet kritiseret af studenter, lærer -og arbejderorganisationer, der mener, at reformen kun vil behandle overfladen og ikke går i dybden med kernen af problemet (Link 9), da den blot regulerer profitfortjeneste på de statslige skoler. Ifølge talskvinden for Universidad de Chiles studenterorganisation, Melissa Sepulveda, er reformen blevet udarbejdet bag lukkede døre, uden borgernes deltagelse og berører ikke det socioøkonomiske aspekt, som er den primære selektionsmekanisme, ligesom den heller ikke sikrer en forbedring af kvaliteten på de offentlige uddannelser (Link 10). Studenterbevægelserne og de sociale organisationer har i 2015 krævet at parlamentet skaber rum for reel dialog og viser vilje til at samarbejde om beslutningerne. Der er derfor planlagt en række demonstrationer i 2015, som skal påvirke parlamentet til at indføre nye reformer, som for alvor kan transformere det chilenske uddannelsessystem (Link 9). Oprøret som startede i 2011 har været med til at italesætte den chanceulighed som uddannelsessystemet er med til at reproducere og har været med til at udbrede en bevidsthed hos befolkningen om deres ret til at uddanne sig.

2.1.3 Ung i Chile

For at beskrive ungdommen i Chile har jeg valgt, at tage udgangspunkt i et studie, som er foretaget af Chiles ministerie for social udvikling, som i 2012 målte en række parametre indenfor det chilenske ungdomsliv.

Udover de fysiologiske og psykologiske forandringer, der finder sted i ungdommen (15-29 år⁷), karakteriserer ministeriet denne periode ved fem overgange i individets liv; (1) færdiggørelse af formel uddannelse, (2) finde plads på arbejdsmarkedet, (3) etablere egen

---

⁷ Unge defineret som personer mellem 15-29 år, hvor der skelnes mellem 3 faser; 15-19 år, 20-24 år og 25-29 år.

familie, (3) skærpe opmærksomhed omkring egne sundhedsmæssige risici og (4) integrere sig i samfundet (Acevedo et. al, 2012:15). Generelt for den chilenske ungdom gælder det, at de er en gruppe som overordnet er tilfredse med deres livssituation. Denne tilfredshed er dog lavere hos unge med lav socioøkonomisk status. En overordnet tendens hos de unge er, at de har lav tillid til politikerne, de er utilfredse med demokratiet og har lave forventninger til landets fremtid. Dog står dette i kontrast til den optimisme, der er hos unge, når det handler om deres individuelle og personlige fremtid. De unge er opmærksomme på den usikkerhed, der er, i forhold til at opnå succes i livet og foretrækker derfor først og fremmest at have stabilitet. I anden række kommer interesser som selvrealisering og åbenhed overfor udfordringer, hvilke er interesser, der hører til ungdommens livsfase (Acevedo et. al, 2012:15). De unge er præget af en meritokratisk⁸ holdning, ”*hvor arbejde og egen indsats er de vigtigste redskaber til at opnå lykke og succes i livet*”(Acevedo et. al, 2012:15 – egen oversættelse) og er altså meget opmærksomme på, at de kun ved eget initiativ, kan opnå deres ønskede mål (Acevedo et. al, 2012:15).

Nærværende speciale beskæftiger sig med unge i kategorien 15-19 år. Denne gruppe ligner, ifølge ministeriet meget hinanden, både i forhold til deres livsprojekter og i forhold til deres uddannelsesniveau, beskæftigelse, afhængighed af forældre samt moder/faderskab. Ligheden hos disse unge kan hænge sammen med at ungdomsuddannelserne er obligatoriske (Acevedo et. al, 2012:34), hvilket medfører at de unge i denne periode ikke søger økonomisk uafhængighed, residensautonomi og etablering af egen familie⁹ (Acevedo et. al, 2012:20). For 15-19 årige gælder det at 81 % er i gang med en uddannelse, 75 % har ikke behov for at arbejde, 94 % bor hos deres forældre og mere end 50 % definerer deres civile status som single. Kun 8 % har fået børn og disse unge koncentrerer sig i områder af middel og lav socioøkonomisk status (Acevedo et. al, 2012:37).

Med dette afsnit er der givet et indblik i Chile som land samt de forhold, der berører specialets undersøgelsesgruppe. Næste kapitel beskriver de metodologiske refleksioner, valg og processer, som danner baggrunden for udarbejdelsen af dette speciale.

---

⁸ Meritokrati: samfundsform, hvor "meritter", det vil sige uddannelse, erfaring og dygtighed, er afgørende for den enkeltes position i samfundet (<http://www.denstordanske.dk/>)

⁹ Sidstnævnte gælder for den samlede ungdomsgruppe (15-29år).

3. Metodologi

Dette afsnit har til hensigt at præsentere de metodiske valg og processer, der ligger til grund for udarbejdelsen af dette speciale. Først præsenteres det videnskabsteoretiske perspektiv samt de forståelser, der præger den samlede undersøgelse. Herefter vil overvejelserne omkring valg af metode blive introduceret, hvor forskellige metoder kombineres og udgør én samlet metode. Dernæst følger et afsnit om udvælgelsen af informanter samt en beskrivelse af de forskellige faser i empiriindsamlingen. Til sidst redegøres der for behandlingen af de indsamlede data, samt overvejelser omkring specialets validitet og generaliserbarhed. Nærværende afsnit sigter efter at give læseren et indblik i de bagvedliggende processer og give et grundlag for vurderingen af specialets gyldighed og validitet.

3.1 Hermeneutik og forforståelse

Jeg har valgt at arbejde ud fra det hermeneutiske perspektiv, da specialet beskæftiger sig med, hvordan strukturelle betingelser som ulighed, fattigdom, klasseskel mv. påvirker individers oplevelse af livsmuligheder. Formålet med specialet er at forstå, hvad der ligger bag de unges forventninger til fremtiden og den måde de oplever deres muligheder og ser deres verden på. Hermeneutik betyder fortolkning (Fuglsang, 2009:311) og menneskers forståelse af sandhed er, ifølge Hans-Georg Gadamer, en fortolkningsproces, der knytter sig til at være interagerende mennesker. For at forstå menneskers forståelse af sandhed må vi derfor fortolke, da ”(...) *vor forståelse af os selv og hinanden og hele den verden, der omgiver os, ikke [er] (...)umiddelbart tilgængelig*” (Juul 2012:108). Sandhed er hverken empirisk givet eller absolut subjektivistisk, det har ikke nogen fast form og er altså noget, der sker i meningsdannelsen mellem mennesker (Fuglsang, 2009:331). I specialet forsøger jeg, at forstå hvordan miljø og opvækstforhold har betydning for hvad unge forventer at opnå i fremtiden samt hvilke motivationsfaktorer de er drevet af.

Som studerende i et hermeneutisk perspektiv, er det vigtigt at være opmærksom på egne forforståelser, i forhold til det der undersøges, da forskning ifølge Gadamer aldrig kan være objektiv. Undersøgelsers resultater er et produkt af undersøgerens fortolkninger, da denne bringer sine fordomme ind i feltet og har den absolutte magt til at fortolke. Fordomme udspringer af vores historiske, kulturelle og sociale placering, og den producerede viden vil være påvirket af dette (Simonsen 2000:128f).

Min sociale, kulturelle og historiske placering hænger sammen med, at jeg er født i Danmark, men opvokset i Chile, hvor jeg gik i børnehave og grundskole indtil 5. klasse. Herefter har jeg tilbragt mine teenageår og voksenliv i Danmark, hvor jeg også har uddannet mig. Jeg er dermed både præget af min opvækst i Chile såvel som min opvækst i Danmark. Mine forforståelser og fordomme bærer derfor præg af den insider-viden jeg har til den chilenske kultur og samtidig er jeg præget af den mere vestlige måde at tænke, se og forstå verden på. Jævnfør det hermeneutiske videns perspektiv, kan jeg ikke forholde mig objektiv, hvorfor det er vigtigt at klargøre, hvilken forforståelse jeg som studerende, vil sætte i spil i nærværende undersøgelse.

Da social ulighed og ulighed i livsmuligheder, er specialets overordnede emne, vil jeg gøre rede for mine forforståelser omkring dette. Min holdning til social ulighed er præget af min kulturelle og sociale placering, da jeg både har oplevet at leve i Chile, hvor klasse har stor betydning og ulighed store konsekvenser, og i Danmark, som er et land med en relativ homogen befolkning med relative lige chancemuligheder. Jeg har derfor en dobbeltsidet holdning til social ulighed, som jeg vil præsentere her.

Min forståelse af social ulighed har to dimensioner; en positiv og en negativ. Den negative dimension vedrører; at ulighed fastholder og begrænser ressourcetsvage individer i at forbedre deres levestandard. Der er et uretfærdighedselement knyttet til denne forståelse, som er præget af min danske opvækst og de muligheder jeg oplever at jeg har her, som har præget min holdning, om at alle burde have samme chancemuligheder for at forbedre deres levestandard, og at individers kompetencer ikke bør defineres ud fra klassetilhørsforhold.

Min forståelse for den positive dimension af social ulighed hænger sammen med de erfaringer og mennesker jeg har oplevet i Chile. Det at have få valgmuligheder, har for nogle mennesker en motiverende effekt. Udfordringer og svære odds, kan være med til at man kæmper mere for det, da der står mere på spil. Denne forståelse hænger også sammen med spørgsmålet; om for meget velfærd gør syg? På baggrund af dette har jeg opstillet to hypoteser i forhold til specialets undersøgelse af forskelle i chilenske unges forestillinger om fremtiden:

Social ulighed

Forforståelse:	Hypoteser
1. <i>Negativ dimension:</i> Lav levestandard medfører lave forventninger til fremtiden, og oplevelse af mange udfordringer og få ressourcer.	Ressourcesvage unge identificerer sig inden for deres klasse og begrænser deres drømme og forestillinger om fremtiden. Forventer ikke at have mange muligheder i fremtiden.
2. <i>Positiv dimension:</i> Lav levestandard og oplevede udfordringer, fodrer kampgejst.	De unge bliver motiveret til at kæmpe for det. De ved at de ikke får noget forærende. Meritokratisk tankegang.

Ved at være opmærksom på de forståelser jeg bringer med ind i undersøgelsen, kan jeg forholde mig åben overfor nye vinkler og forståelser, der kan vise sig at være anderledes end mine egne. Jeg efterstræber dermed at opnå ny viden på baggrund af teoretisk fortolkning i samspil med empiriske data.

Tidligt i skriveprocessen foretog jeg en litteratursøgning for at se om mit emne har været undersøgt før og for bedre at kunne placere mig i et forskningsfelt. Jeg benyttede diverse sider til søgning af videnskabelige artikler, rapporter og anden virtuel litteratur. Jeg søgte på forskellige sprog, da jeg undersøger forhold i et spansktalende land og det herved ville være mere sandsynligt at finde relevant litteratur, ved at søge på engelsk samt landets officielle sprog. Dette har jeg gjort ved at benytte forskellige søgedatabaser med adgang via RUB¹⁰.

De søgemaskiner jeg benyttede mig mest af var:

- SocINDEX with Full Text
- Web of Science fra ISI
- Education Research Complete
- Google Scholar

I mine søgninger brugte jeg ordene: *Chile, Santiago, ulighed, lighed, uddannelse, fattigdom, skole, selektion, social stratifikation, unge, elever, segregering, muligheder, fremtid, chanceulighed*, hvor jeg både søgte på engelsk, spansk og dansk i forskellige kombinationer.

Jeg fandt en del studier der beskriver forskelle i social status og unges muligheder og reproduktionen af den sociale arv samt ulighed i forhold til fremtidsmuligheder. Jeg fandt ikke analyser, der tog udgangspunkt i de unges egne fortællinger, hvilket er, hvad nærværende

---

¹⁰ Roskilde Universitets Bibliotek

speciale vil fokusere på. Da jeg ikke kunne finde andre undersøgelser, som belyser unges egne forestillinger om fremtidens livsmuligheder, har jeg valgt at indsamle empiri ved hjælp af en metode inspireret af interview -og fotometode, som vil blive introduceret i næste afsnit.

3.2 Valg af metode

Til indsamling af specialets empiriske data har jeg valgt at udvikle min egen metode, inspireret af photovoice-metoden, kvalitativ interview samt observation. Her følger en introduktion til disse metoder, samt de overvejelser jeg har gjort mig omkring deres anvendelighed i forbindelse med denne undersøgelse. Photovoice-metoden er en "*innovative participatory action research method*" (Wang, 1999: 185), der blandt andet er baseret på sundhedsfremmeprincipper og utraditionelle tilgange til dokumentarfilmsfotografering. Photovoice har tre hovedformål;

1. At give deltagerne mulighed for at dokumentere og reflektere over styrker og/eller bekymringer omkring deres lokalsamfund
2. At diskutere billederne i store og små grupper for herved, at fremme kritisk dialog og viden om vigtige spørgsmål, og
3. At nå ud til de politiske beslutningstagere

Photovoice er en kvalitativ metode, der "*provides people with cameras to photograph their perceived (...) realities*" (Wang, 1999: 185) og giver herved undersøgelsens deltagere mulighed for at udtrykke, reflektere og kommunikere deres hverdagsliv (Wang, 1999: 186).

Jeg har valgt at lade mig inspirere af den del af photovoice-metoden, der vedrører fotografering. Jeg finder foto-delen relevant for nærværende speciale, hvor der søges en forståelse for de unges livsverden og de hverdagserfaringer, der har betydning for den måde de oplever deres livsmuligheder på. Hverdagens erfaringer er vigtige for forståelsen af individer, da den måde individer eller bestemte målgrupper beskrives på i offentligheden, ikke altid stemmer overens med, hvordan den enkelte eller målgruppen opfatter sit daglige- og private selv (Wang, 199:186). Denne metode vægter, at give stemme til grupper, der typisk er tavse i mainstreamdiskurser. Gennem de unges fortællinger om billederne, kan man opnå en forståelse for den kontekst de unges hverdag udspiller sig i og de muligheder og begrænsninger, der viser sig for dem. Billeder er åbne for forskellige fortolkninger og deltagerne kan gennem deres billeder fortælle om de oplevelser, følelser og erfaringer der er vigtige for dem (Dutta, 2007: 312). Fotometoden findes velegnet da den er med til at flytte

fokus væk fra dominerende diskurser samt eksperternes stemmer over til ”*voices of cultural members represented through the photographs and their interpretations by community members*” (Dutta, 2007: 313).

En anden metode, jeg ud fra et hermeneutisk videns perspektiv finder relevant, er det semistrukturerede interview. Denne interviewform er præget af en åbenhed i forhold til formulering af spørgsmål og forfølgelsen af de historier interviewpersonen giver (Kvale og Brinkmann, 2009: 144). Interviewpersonerne har plads til at tale frit om deres livsverden samtidig med, at det bliver muligt for interviewerens at spørge ind til interviewpersonernes fortællinger og dermed komme tættere på en forståelse af deres livsverden (Kvale og Brinkmann, 2009:144). Som studerende i et hermeneutisk perspektiv ønsker jeg at opnå en forståelse for de unges livsverden på den måde de forstår den på. Selvom denne metode lægger op til en åben og fri dialog, skal man ifølge Kvale og Brinkmann ikke forveksle det med en almindelig dagligdags samtale mellem to ligestillede personer. Det er vigtigt at være opmærksom på det asymmetriske magtforhold der er mellem interviewer og den interviewede, da interviewer er den, som bestemmer det overordnede interviewemne, stiller spørgsmål, beslutter hvilke svar der skal forfølges samt er den som afslutter samtalen (Kvale og Brinkmann, 2009: 51).

Ved at kombinere photovoice og kvalitative interviews bliver det muligt for mig som studerende, at kombinere den faglige viden, som jeg bringer med mig, med den erfaringsmæssige viden, som deltagerne kan udtrykke gennem deres billeder og fortællinger om disse. Interview og fotografier ses derfor som en oplagt metode til at komme nærmere de unges hverdagsliv og erfaringer, da fotometoden giver de unge et redskab til at definere deres eget liv som de selv oplever det. Potentialerne ved disse to metoder har inspireret mig til at udvikle min egen metode, hvor jeg kombinerer disse i én metode bestående af tre faser. Her ses en model for den metode, jeg har anvendt til at indsamle specialets empiriske data.

Første fase udgør et indledende interview, hvor der spørges ind til informantens baggrund, interesser, familieforhold mv. Det er også i fase 1 at informanten introduceres til de fotoemner, der er valgt for undersøgelsen og som informanten skal tage udgangspunkt i, når de fotograferer i fase 2 (se bilag 1). Fase 2 udgør én uge, hvor informanten kan fotografere frit indenfor, men også udover de emner der er givet. Under fase 2 var der, alt efter behov, etableret sporadisk kontakt mellem informant og undersøger. Som del af fase 2, valgte jeg at tage på observationstur i informantens nærområde, for at danne mig et indtryk af levestandarden i området. Fase 3 udgør et opfølgende billedinterview, hvor informanten kunne vise sine billeder frem og fortælle historier om dem.

Efter denne introduktion til specialets metode, vil jeg nu redegøre for de overvejelser og processer der ligger til grund for udvælgelsen af specialets informanter.

3.3 Udvalgelse af informanter

Udvælgelsen af informanter var en længerevarende proces, som blev mødt af en række udfordringer. Her følger en introduktion til udvælgelsen af informanterne, min rolle som studerende med både in- og outsider viden, samt overvejelser omkring udvælgelsens forskellige faser.

3.3.1 Afgrænsning

Da jeg ønsker at undersøge forskelle i unges forventninger til fremtiden, var første skridt i udvælgelsen af informanterne, at afgrænse mig til hovedstanden Santiago de Chile. Denne første afgrænsning bunder i de store forskelle i forhold til indkomst, sundhed og livskvalitet blandt hovedstatens indbyggere (Fernández, 2014:16). Jeg valgte desuden at afgrænse mig til Santiago ud fra overvejelser om geografisk placering og den fysiske adgang til

uddannelsesinstitutioner. Santiagos beboere har geografisk, næsten lige adgang til uddannelsesinstitutioner. I hovedstaden er der forbindelser med offentlig transport til stort set alle uddannelsesinstitutioner, hvorfor transport ikke spiller en afgørende rolle i forhold til adgangen til uddannelse. Tværtimod kan man forvente at til- og fravalg af videregående uddannelse for befolkning bosat i udkantsområder, med nogen sandsynlighed, kan skyldes andre faktorer, som f.eks. at være nødsaget til at flytte hjemmefra, eller store udgifter i transport og tid, da Chile er et langt land og der kan være langt til uddannelsesinstitutioner fra udkantsområderne. En anden afgrænsning vedrører overvejelser omkring målgruppen, hvor jeg valgte at afgrænse mig til at interviewe unge, der er nået til ”enseñaza media”, hvilket svarer til high school/gymnasie og består af 4 obligatoriske skoleår, hvor eleverne kan vælge, at uddanne sig indenfor bestemte retninger; Humanísta-scientífico (humanistisk, naturvidenskabeligt), Técnico profesional¹¹ (teknisk specialisering) eller Artístico (kunst) (WDE, 2010:12-14). Denne afgrænsning bunder i en vurdering af de unges modenhedsniveau samt at disse unge snart står overfor, at skulle træffe vigtige og for de fleste afgørende valg i forhold til deres fremtid.

3.3.2 Etablering af kontakter

Mit ophold i Chile i foråret 2015 udgjorde 1½ måned, hvoraf to uger gik på forberedelsen og etableringen af kontakter mens ca. tre uger gik på selve udførelsen af fotometodens 3 faser. Til etableringen af kontakterne udvalgte jeg, på baggrund af social ministeriets rapport (Fernández,2014), to kommuner¹², som placeredes over og under middel i rapportens diagram over kommuner med behov for social støtte (se diagram s. 39). Det ideelle for en analyse af forskelle og kontraster ville være at interviewe elever fra diagrammets ydepunkter. Jeg har dog foretaget et bevidst fravalg af informanter fra de mest udsatte områder, ud fra etiske overvejelser omkring mine personlige, pædagogiske og psykologiske kompetencer, da det kan skønnes af denne gruppe kan have været udsat for belastninger af traumatiserende karakter, som der under et interview kan blive åbnet op for.

Jeg startede med at tage ud til de to udvalgte kommuner, hvor jeg valgte at kontakte fire skoler fra hver kommune, henholdsvis offentlige, subventionerede og private. Herved håbede jeg på at kunne finde kontraster i forhold til social, kulturel og økonomisk kapital.

---

¹¹ Ved afslutning af técnico profesional modtager eleverne en studentereksamen og en titel indenfor den valgte specialisering (ex. Tømrer, administration, mv.). (WDE, 2010:12-14).

¹² Recoleta og La Florida

Måden jeg besluttede at tilgå etableringen af kontakter, var ved, at jeg på forhånd havde udarbejdet en flyer (se bilag 3), hvor jeg beskrev specialets emne og efterlyste elever som kunne tænke sig at deltage i interview omkring deres fritidsinteresser og hverdagsliv. Jeg havde forestillet mig at jeg ville kunne gå ind på skolerne og sætte flyers op på de udvalgte skolers opslagstavler og afvente at blive kontaktet af interesserede, da denne metode har været anvendt med succes i mine tidligere projekter. Dog blev dette besværliggjort, da skolerne viste sig at være meget rigide, i forhold til at åbne dørene for udefrakommende. Dette var noget jeg med mine danske briller ikke havde taget højde for. Min rolle som in –og outsider skabte i dette tilfælde en begrænsning i forhold til etablering af kontakter. Jeg havde forventet at adgangen til skolerne ville være nemmere, da jeg ikke huskede, at have oplevet samme form for sikkerhedsforanstaltninger i min tid som skoleelev i Chile for 15 år siden. Ved samtlige skoler blev jeg mødt af et hegn, som indkredsede hele skolen og en vagt, der stod ved indgangen og udspurgte alle, der ikke enten var elev eller lærer på skolen. Jeg præsenterede mig som studerende og forklarede motivet med mit besøg til vagten, hvorefter jeg blev godkendt til at komme ind og snakke med en sekretær, som derefter henviste mig til inspektøren, der henviste mig til direktøren. Alle 8 skoler jeg kontaktede på denne måde stillede de samme sikkerhedsforanstaltninger, procedurer og krav, før jeg kunne få adgang til eleverne. Det viste sig hurtigt at en imødekommelse af disse krav og bureaukratiske procedurer¹³ (dokumenter, stempler, autorisationer, mv.) ville springe de tidsmæssige rammer jeg havde til rådighed i forhold til mit relativt korte ophold i Chile.

De ressourcer (økonomiske, faglige og tidsmæssige) jeg havde brugt på forgæves at forsøge at etablere kontakter på denne måde gjorde, at jeg grundet den begrænsede tid jeg havde tilbage af mit ophold, besluttede inspireret af snowball-metoden, at benytte mit netværk. Snowball-metoden anvendes til at finde frem til nøglepersoner, man ikke på forhånd kender. Det foregår ved, at man starter med at kontakte en formodet nøgleperson og beder denne pege på, hvem der ved noget om emnet. De nævnte personer interviewes og de peger igen på nogle nye personer. På den måde ruller snebolden (Bertelsen & Busck, 2004:7). Det var vigtigt for mig at de informanter jeg fandt ved hjælp af mit netværk matchede de afgrænsninger og kriterier jeg på forhånd havde stillet for informanterne og målgruppen (jf. afgrænsning). Jeg

---

¹³ Direktørerne på samtlige skoler krævede en uddybende dokumentation for mit studie, at lærerne på skolen stod for udvælgelse af de unge til interviews, at der etableredes kontakt til forældrene og at der etableredes et samarbejde mellem mit universitet og den respektive skole samt fremvisningen af dokumenter med stempler fra speciale vejleder.

kontaktede mit netværk af bekendte, familie og gamle klassekammerater fra den tid, hvor jeg var bosat i Chile. Jeg vidste ikke på forhånd om der i mit netværk fandtes unge, der ud fra mine kriterier kunne kvalificeres til interview. Ved at sende samme flyer ud til mit netværk fik jeg svar fra otte informanter, hvoraf fem passede til de kriterier jeg havde opstillet. Blandt de fem udvalgte var tre af dem bosat i Santiago og to var bosat udenfor Santiago. De tre unge fra Santiago boede i tre forskellige kommuner; Vitacura, La Cisterna og Las Rejas, mens de to sidste boede i kommunen El Quisco (se side 40). De unge fordelte sig også på skoler, der passede til mine kriterier, hvor en gik på privatskole, to gik på kommunale skoler og to gik på subventionerede skoler. Jeg valgte at benytte to informanter, som er bosat udenfor Santiago, da jeg herved vil kunne undersøge hvilken betydning strukturelle forhold såsom geografisk placering og byens størrelse, har for unges forventninger til fremtidige livsmuligheder.

Jeg er opmærksom på at informanter fundet gennem eget netværk kan påvirke specialets validitet. Interview med personer man har en relation til har konsekvenser, da disse kan være tilbøjelige til at tilbageholde informationer eller pynte på historien for at beskytte sig selv. Dog mener jeg at disse konsekvenser har været minimale i nærværende speciale, da relationen til de unge jeg har interviewet har været så fjern som f.eks. min mors chefs brors datter og min venindes vens nevø. Jeg mener derfor at relationen har været tilstrækkelig svag til ikke at have omfattende betydning for dataenes kvalitet. Til gengæld mener jeg, at den fjerne relation har haft nogle fordele under interviewene. De unge har været bevidst om ”sneboldens” forskellige led og den relation, der var imellem os, hvilket jeg mener, gav to fordele: Jeg fremstod ikke som en fuldkommen fremmed person, hvilket gjorde interviewsituationen mere tryk og samtidig vidste de, at jeg ikke havde nogen relation til deres nærmeste familie og omgangskreds, hvorfor de kunne tale mere frit.

Jeg etablerede kontakt til fem informanter, da jeg vurderede at dette antal var realistisk i forhold til den valgte metode og de tidsmæssige rammer. Samtidig er det ikke specialets intention at finde universelle svar eller generaliserende resultater, men at opnå en forståelse af de unges livsverden. Ved hjælp af denne metode opnås et mere uddybende datamateriale, der vil kunne bidrage til en dybere forståelse for, hvordan informanterne oplever deres muligheder og begrænsninger og hvad dette betyder for deres forventninger til fremtiden.

3.4 Dataindsamlingens faser

Efter at have etableret kontakter, startede jeg med at introducere informanterne til hele interviewforløbet, der strakte sig over tre uger og bestod som tidligere nævnt af tre faser; indledende interview, fotografering og opfølgende billedinterview. Herved sikrede jeg mig, at de var indforstået med, at de skulle afsætte noget tid til at deltage og at de var villige til at gennemføre hele forløbet.

3.4.1 Fase 1

Som forberedelse til det indledende interview, startede jeg med at udarbejdede en semistruktureret interviewguide (se bilag 1). Jeg var bevidst om det asymmetriske magtforhold, der jævnfør Kvale, kan opstå under et interview og forsøgte at mindske dette på forskellige måder:

Jeg sørgede for, at introducere mig selv og mit specialeemne, så de vidste hvad det handlede om og hvad de gik ind til. Ingen af de unge havde prøvet at blive interviewet før og virkede derfor lidt nervøse eller spændte. Derfor sørgede jeg for at ice-breake lidt, ved at small-talke med dem inden interviewet gik i gang. Og fortalte dem at de ikke skulle præstere noget over for mig, men at jeg blot var interesseret i at vide lidt mere om dem. Inden jeg tændte for diktafonen, sikrede jeg mig, at det var okay for dem at jeg optog og jeg oplyste dem om deres rettigheder som interviewpersoner. Blandt andet at lydfilen ikke ville blive publiceret og at de kunne vælge ikke at svare eller at afbryde interviewet (se bilag 1). For at sikre mig at de unge følte sig godt tilpas under interviewet, lod jeg dem bestemme tid og sted for interviewet. Alle med undtagelse af en valgte at mødes i eget hjem.

Det indledende interview hos dem, der valgte at blive interviewet hjemme, foregik i husets stue og med familien lige i nærheden. I mine overvejelser omkring interviewsituationen havde jeg først tænkt, at interviewet skulle foregå i enerum, eventuelt på den unges værelse. Men det viste sig at de unge selv foretrak at sidde i stuen, hvor familien også kunne komme. Dette har på den ene side været med til at skabe tryghed for den unge at have sine forældre, søskende, eller andet familie i nærheden. Selvom disse ikke deltog i interviewet havde de mulighed for at lytte med. Jeg var på samme tid opmærksom på de ulemper, der kan være ved at familien lytter med. Det kan få den unge til at pynte på sandheden så f.eks. familien fremstilles som fejlfri, da det kan være svært at kritisere noget fra huset eller deres liv, mens mor og far lytter. Dette var jeg opmærksom på og har sørget for at stille neutrale spørgsmål så informanten ikke

blev bragt i en ubehagelig situation. Det indledende interview blev afsluttet med en introduktion til fase 2, hvor de unge skulle tage billeder. Jeg valgte at de unge kunne bruge deres mobiltelefoner til at fotografere, da de fleste unge føler sig trygge ved dette medie. Jeg havde på forhånd medbragt en smartphone de kunne låne i tilfælde af at de ikke havde en selv. Det viste sig dog at de alle havde en de kunne bruge. Som del af introduktionen til fase 2, sørgede jeg for at afklare, hvorvidt de havde internet på deres telefoner, så de kunne dele billederne med mig. Det viste sig at alle undtagen én havde adgang til internet på mobilen. Jeg havde på forhånd besluttet at købe mobildata til dem, der ikke havde internet, for at imødekomme eventuelle barrierer hos nogle deltagere. De unge blev introduceret til følgende tre temaer; dagens rutiner, fritidsinteresser samt fremtidsdrømme og under introduktionen til disse, kunne de unge stille spørgsmål og afklare tvivl omkring fase 2. Her blev det gjort klart at temaerne var til inspiration og at der var frie tøjler i forhold til kreativitet, antal, billedmotiver mv. da meningen med fotometoden er, at give deltagerne medbestemmelse i forhold til dokumentationen af deres livsverden. Billedtemaer blev givet på skrift, sammen med mine kontaktoplysninger, i tilfælde af, at der skulle opstå tvivl under fotougen.

3.4.2 Fase 2

I denne fase af dataindsamlingen fik de unge en uge til at tage billederne og i denne uge var vi i kontakt med hinanden løbende, hvor jeg spurgte ind til hvordan det gik med dem og om de behøvede hjælp. Det var nødvendigt at være en smule insisterende i forhold til at aftale deadline, da flere af dem bad om at få udskudt datoen, hvilket jeg måtte imødekomme, for at de kunne nå at tage de billeder de syntes var passende. Der blev ikke på forhånd defineret et antal billeder, men et forslag blev givet til at være mellem 10 og 20 billeder pr. person. Der var forskel på antallet af billeder, der blev taget i løben af billedugen. En af de unge nåede at tage 47 billeder, mens en anden kun havde taget 4. De tre andre deltagere tog mellem 7 og 18 billeder.

Som en del af fase 2 valgte jeg at tage på observationsture i de forskellige kommuner for at danne mig et indtryk af de unges nærområde. Måden jeg kom rundt på var en blanding af offentlig transport og cykelture. På mine ture har jeg fokuseret på at observere forskelle, kontraster og indtryk. Da det ikke er muligt at forholde sig objektivt og neutralt har jeg været opmærksom på, at jeg medbringer en bias på mine observationsture, hvor jeg er styret af forskningsspørgsmålet og den viden jeg bringer med mig. Jeg har været opmærksom på dette og forsøgt ikke at påtage mig en sort/hvid holdning når jeg har været ude på mine ture, hvor

jeg har haft øje for, ikke kun at fokusere på *gode* forhold hos rige kommuner og *dårlige* forhold ved de fattige kommuner.

3.4.3 Fase 3

Efter en uge mødtes jeg med informanterne til et opfølgende billedinterview. Inden da havde jeg først tænkt mig, at de unge skulle sende billederne til mig inden interviewet, så jeg kunne printe dem ud og medbringe dem til interviewet, men det viste sig sværere end forventet, at få dem til det. Dog spillede dette ikke nogen rolle under interviewet, da de unge fremviste billederne på deres telefoner og hvorefter disse blev sendt til mig via bluetooth og whatsapp. Billedinterviewet startede op med at jeg spurgte ind til, hvor mange billeder de havde taget og hvordan oplevelsen havde været, hvilke udfordringer de havde haft mv. Derefter gennemgik vi et tema ad gangen, for at se hvor mange billeder der var til hvert tema. For at de unge let kunne komme i tale, valgte jeg at de skulle starte med at vælge det billede han/hun bedst kunne lide og forklare hvorfor. Derefter tog vi et billede ad gangen indtil vi kom igennem alle billederne. Undervejs sørgede jeg for at spørge ind til deres fortælling om billederne. Såsom; hvornår tog du det? Hvor er det henne? Hvad lavede i der? Kan du lide det sted? Hvorfor? Er det altid sådan? Hvem er du sammen med? osv. Det opfølgende interview foregik samme sted som det første indledende interview. Meningen med det opfølgende interview var at den unge kunne uddybe sine billeder og fortælle historier ud fra disse. Dette interview blev til forskel fra det indledende interview struktureret af de unges billeder, hvilket gav de unge mere medbestemmelse under interviewet og mindskede min rolle som den styrende. Gennem de unges fotografier og deres fortælling om dem, har jeg kunnet identificere hvilke emner der er vigtige for dem. Billederne har været med til at visualisere de unges faktiske virkelighed (som det opleves af dem), hvilket har givet mig en bredere forståelse for de unges hverdag og deres livsverden, og hermed også et bedre fundament for videre fortolkning. Under billedugen fandt jeg ud af, at to af informanterne kendte hinanden og tilbragte meget tid sammen. Jeg valgte i dette tilfælde at slå de to billedinterviews sammen og lave et fælles billedinterview med disse informanter, ud fra overvejelser om at det ville være givtigt at lave et fællesinterview, da pigerne herved ville føle sig mere trygge og tale mere frit om deres hverdag. Interviewet resulterede i en del udenomssnak og tøjsefnis, men bragte til gengæld også nogle historier på banen, som jeg ellers ikke var blevet fortalt under et individuelt interview.

Som afslutning på fase 3 bad jeg de unge om at underskrive en samtykkeerklæring til brug af deres billeder og informationer. Jeg havde først skrevet en erklæring som forsikrede deres

anonymitet fuldkommen, men det viste sig at flere af dem ikke ønskede at være anonyme, så jeg valgte at udarbejde to forskellige erklæringer, så de kunne vælge om de ville anonymiseres eller ej. Kun en af deltagerne valgte at blive anonymiseret. Som afslutning fik de unge en lille gave i form af en æske chokolade, som tak for deres bidrag og engagement, hvilket ikke var aftalt på forhånd. Dataindsamlingen resulterede i 9 interviews samt 152 billeder.

3.5 Bearbejdelse af data

Første skridt i behandlingen af dataene var transskriptionen af interviewene. Ved transskription oversættes talesprog til tekstsprog (Kvale og Brinkmann, 2009:200). Måden jeg valgte at transskribere på, hænger sammen med den videnskabsteoretiske retning der er valgt for specialet samt formålet med undersøgelsen. Det har ikke været meningen at lave en sproganalyse, hvorfor jeg har undladt at transskribere fyldeord, tænkelyde samt andre lyde som vurderes til at have mindre eller ingen betydning for fortolkningen, da disse ville være et forstyrrende element i den senere meningsanalyse. Hermed har jeg gjort teksten mere forståelig og klar til videre bearbejdelse, da en direkte og ordret oversættelse fra tale til tekst kan være usammenhængende og forvirrende at læse (Kvale og Brinkmann, 2009:209). Fortolkningen går dermed allerede i gang under transskriptionen, hvor jeg har været opmærksom på, at meget kan gå tabt når man oversætter lydssprog til tekstsprog, da åndedræt, stemmeleje, hvisken, ansigtsudtryk og andre stemninger, der er vigtige for fortolkning, kan være vanskelige at beskrive med tekst. Derfor har jeg noteret i klammer, når der har været lyde jeg vurderede som afgørende for fortolkningen. Eks. har jeg skrevet [griner], [suk] eller hvis interviewpersonen blev afbrudt midt i en sætning af noget andet, har jeg også noteret dette; [telefon ringer] osv. Herudover har jeg sørget for at notere tid (minut og sekund) løbende, så jeg nemt kunne genhøre interviewet ved tvivl om forståelse af transskriptionen.

Da interviewene foregik på spansk, har jeg ligeledes transskriberet på spansk. Min insider-position har i dette tilfælde været positiv, da jeg har været i stand til at forstå sprogets nuancer og populære sayings. Dermed har jeg undgået de kulturelle misforståelser, der kan opstå hvis man som studerende udelukkende har en outsider-position. De citater som inddrages i analysen har jeg valgt at oversætte til dansk, da jeg vurderer at spanske citater vil være et forvirrende element, såfremt læseren ikke forstår spansk. De citater der anvendes i analysen er oversat af undertegnede, hvor jeg har sørget for at oversætte så ordret og sandt som muligt,

men på en måde så eksempelvis omvendt ordstilling bliver rettet, så det giver mening på dansk. Herudover har jeg været bevidst om eventuelle kulturelle termer, som ikke findes på dansk, f.eks. begrebet *flaite*¹⁴, og fundet en så nøjagtig oversættelse af dette begreb som muligt. Dette har jeg gjort ud fra mine egne opfattelser og sprogforståelser, men også ved at benytte ordbøger og internetkilder, til at finde den mest nøjagtig måde at oversætte på, så jeg er tro mod den kulturelle konnotation der kan ligge bag.

For at operationalisere interviewdataene har jeg valgt at tematisere transskriptionerne ud fra tre temaer, som udspringer af de unges historier. Temaerne er valgt ud fra de emner, der fyldte mest under interviewene og anvendes ligeledes i tematiseringen af det billedmateriale, som informanterne har leveret. Det drejer sig om følgende temaer:

- Skole og venner
- Familie og nærmiljø
- Forventninger og motivation

Udover at tematisere det empiriske data, er disse temaer også med til at uddybe specialets problemformulering, da nær- og opvækstmiljø samt forestillinger om fremtiden, undersøges med udgangspunkt i informanternes familie, skole og sociale omgangskreds. Disse temaer kommer dermed også til at bidrage til struktureringen af den senere analyse.

3.6 Validitet og generaliserbarhed

Dette afsnit beskriver overvejelser omkring specialets validitet og generaliserbarhed. *Validitet* handler om vurderingen af en undersøgelses sandhedsværdi, og altså hvorvidt, der undersøges det, der er hensigten at undersøge (Kvale og Brinkmann 2009:272). De metoder, der er valgt til indsamling af det empiriske datamateriale hænger sammen med denne hensigt og er med til at styrke specialets validitet, da kombinationen af billeder og interview har gjort det muligt, at komme tættere på informanternes virkelighed og har givet en dybere forståelse for de unges livsverden.

Noget andet som styrker specialets validitet er, at jeg både har benyttet teoretisk og empirisk litteratur på flere forskellige sprog (dansk, engelsk og spansk). Da viden er heterogen og

---

¹⁴ Flaite er et nedsættende chilensk slang-ord, der bruges til at betegne personer fra den laveste klasse som er; socialt utilpassede, uhøflige, vulgære, højrøstende, misbrugere, dårlig klædte, uuddannede og kriminelle.

kontekstuel (Kvale & Brinkmann, 2009:288), har jeg gjort en dyd af, at finde studier og litteratur fra Chile og på landets originalsprog for herved også, at være tro mod landets historie og kultur.

Det at interviewene foregik på spansk, har været med til at højne specialets validitet, da jeg som tosproget, havde den fordel, at jeg ikke fik behov for en tolk og har undgået sproglige og kulturelle misforståelser i forbindelse med interview. Jeg har gjort mig bevidst om min dobbelte position, som in -og outsider i en chilensk kontekst og har redegjort for mine forforståelser samt reflekteret over den subjektivitet, man som individ uundgåeligt bringer med sig ind i et undersøgelsesfelt (Simonsen 2000:128). Jeg har derfor tilstræbt, at udfordre mine egne forforståelser, ved at forholde mig åben overfor informanternes fortællinger og lade mig inspirere af teoretiske og empiriske perspektiver, for herved bedre, at kunne nå frem til en gyldig konklusion.

Validitet *"hører ikke til en særskilt undersøgelsesfase, men gennemsyrrer forskningsprocessen som helhed"*(Kvale og Brinkmann, 2009: 274). Dermed kan validitet betragtes som håndværksmæssig kvalitet, som går igennem den samlede undersøgelsesproces (Ibid). I specialets kapitel om metodologi har jeg sørget for, at beskrive de forskellige faser grundigt, hvor jeg har beskrevet alle mine valg (valg af metode, informanter mv.). På den måde skabes større gennemsigtighed, så læseren kan gennemskue arbejdsprocessen og derved vurdere validiteten af specialets resultater.

Generaliserbarhed handler om, hvorvidt en undersøgelses resultater, kan anvendes i andre kontekster. I kvalitativ forskning betyder generalisering imidlertid ikke, at resultater skal kunne generaliseres til noget universelt og almengældende (Kvale og Brinkmann, 2009:288). Fortolkning og forståelse, er bundet til historiske og kontekstuelle forhold, forstået således, at informanterne vil ændre deres udtalelser, hvis de blev interviewet på et andet tidspunkt og/eller af en anden person, da den forståelse, der ligger til grund for informanternes svar, er knyttet til den konkrete samtalsituation, som fandt sted under interviewet. Det er derfor ikke hensigten, med kvalitative undersøgelser og dermed heller ikke med nærværende speciale, at finde generelle og universelle svar, på forskelle i unges forventninger til fremtidens livsmuligheder, da man ikke kan slutte noget generelt ud fra fem informanter. Specialets resultater er relevante og aktuelle, da en litteratursøgning på emnet viste, at de fleste studier, der på nuværende tidspunkt omhandler ulighed i chilenske unges livsmuligheder, har et

makroperspektiv. Disse studier har fokus på de strukturelle betingelser og ikke det individuelle niveau. Specialets resultater kan i denne forbindelse bidrage med opklarende og dybdegående information om unges livsverden, da der tages udgangspunkt i de unges egne fortællinger og oplevelser, i forbindelse med deres livsmuligheder.

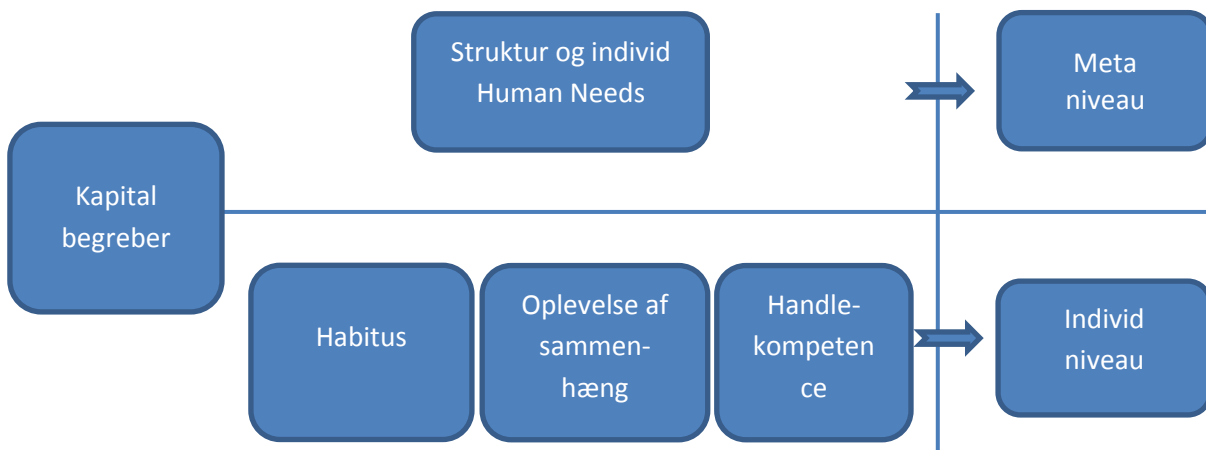
I nærværende kapitel om metodologi, har jeg først beskrevet det videnskabsteoretiske perspektiv, der arbejdes ud fra i denne undersøgelse, samt de forforståelser jeg som studerende bringer med ind i undersøgelsen. Dernæst har jeg givet en introduktion til de metoder, der har inspireret mig til at udvikle min egen metode samt skitseret den metode der er valgt til indsamling af empiriske data. Herefter har jeg redegjort for udvælgelsen af informanter og etableringen af kontakter, dataindsamlingens forskellige faser og de overvejelser jeg har haft omkring disse, samt hvordan jeg har bearbejdet de indsamlede data. Sidst i afsnittet har jeg beskrevet mine overvejelser omkring specialets validitet og generaliserbarhed. I dette afsnit har jeg samlet set redegjort, argumenteret og reflekteret over de metodiske valg som ligger til grund for udarbejdelsen af specialet.

I næste kapitel introduceres de teoretiske perspektiver, der er valgt og som analysen af unges forestillinger om fremtidens muligheder, vil være inspireret af.

4. Teori

I dette kapitel præsenteres de teoretiske perspektiver, der er valgt i specialet, og disse perspektiver er valgt på baggrund af temaer, som kan udledes af problemformuleringen. Da specialet undersøger, hvordan strukturelle betingelser¹⁵, sætter sig igennem hos chilenske unge, i forhold til deres oplevelse af fremtidige livsmuligheder, har jeg valgt at inddrage teorier, der kan hjælpe med at belyse, både det sociale/strukturelle og det individuelle niveau. Specialets teoretiske fundament er sammensat af fem teoretiske perspektiver, som kan pege på, hvilke forhold i informanternes familie, nærmiljø og sociale omgangskredse, der kan forklare, hvad der ligger til grund for deres oplevelse af fremtidsmuligheder. Modellen nedenfor illustrer, teorikapitlets opbygning og placeringen af teorierne indenfor et meta- og et individniveau.

Teoretisk forklaringsramme

Først introduceres der til de teorier, der i højere grad anvendes på metaplan med fokus på forholdet mellem struktur og individ. Det drejer sig om den chilenske økonom Manfred Max-neefs teori om human needs og til dels Pierre Bourdieus kapitalbegreber, der kan anvendes til at afgøre informanternes sociale position. Dernæst introduceres der til de teorier, som i højere

¹⁵ Ved strukturelle betingelser forstås; pengeressourcer, social ulighed, ulighed i chancer, opvækstforhold, uddannelsessystemet mv.

grad tager udgangspunkt i individniveauet. Først beskrives Bourdieus habitus begreb, derefter introduceres Allan Antonovskys teori om oplevelse af sammenhæng og til sidst beskrives Bjarne Bruun Jensens teori om handlekompetence. Sidst i kapitlet operationaliseres teorien i forhold til specialets undersøgelsesemne.

4.1 Human needs

Den chilenske økonom Manfred Max-neefs (1932-) teori vedrører udviklingsproblemerne i tredjeverdenslande. Han kan beskrives som en alternativ økonom, der er fortalere for en samfundsudvikling, der stimulerer de menneskelige behov. Han tager dermed afstand fra de mere generelle økonomiske teorier om samfundsudvikling og den mere mekaniske indstilling til effektivisering og profitmaksimering. Max-Neefs teori handler overordnet om samfundsvækst og udvikling, men han argumenterer for, at de individuelle betingelser såsom de menneskelige behov, er afgørende for en succesfuld samfundsudvikling. Max-Neef vil i analysen anvendes mere overordnet på et metaniveau, da han findes relevant for nærværende speciale, idet konteksten for denne undersøgelse er det chilenske samfund. Som følge af, at hans teori baseres på forskning i sydamerikanske lande, kan denne teori bidrage med et mere lokalt perspektiv end de vestlige teorier, der er valgt som del af specialets teoretiske fundament. Max-neefs teori fokuserer i højere grad på forholdet mellem samfund, struktur og individ, hvilket er i overensstemmelse med specialets undersøgelsesspørgsmål, hvor der søges en forståelse for hvordan strukturelle betingelser og ulighed i livschancer sætter sig igennem hos de unge i forhold til deres forestillinger om fremtiden.

Ifølge Max-Neef skal samfundsudviklingen bidrage til at forbedre menneskers livskvalitet, ved at mennesker har mulighed for at realisere deres behov. Derfor er det vigtigt at undersøge; *”to what extent the environment represses, tolerates or stimulates opportunities. How accessible, creative or flexible is that environment? The most important question is how far people are able to influence the structures that affect their opportunities”* (Max-Neef, 1992: 201). I en chilensk kontekst kan det omgivende miljø og de rammebetingelser som uddannelsesstrukturen sætter for individers muligheder, opfattes som en instans, der undertrykker bestemte individers mulighed for behov -og målrealisering.

4.2 Kapitalbegreber

Pierre Bourdieus (1930-2002) teori om kapitaler anvendes til dels også på et metaniveau, idet de kapitaler som agenter besidder, afgør hvilken position de har i samfundet. Med kapitalbegreberne forsøger Bourdieu at ” *begrebsliggøre de ressourcer og egenskaber, som individer er i besiddelse af, og som de drager nytte af i udviklingen af deres livschancer*” (Ploug, 2007: 7). Kapitalbegreberne sættes i relation til specialets sociale ulighedsoptik og vil anvendes som inspiration til at forstå, hvilke ressourcer og handlekompetencer de unge er i besiddelse af, som følge af deres sociale position samt hvilken betydning disse har, i forhold til de unges oplevelse af livsmuligheder. Bourdieu (1930-2002) skelner mellem økonomisk, social og kulturel kapital. Hans teori fokuserer på at forstå, hvorfor mennesker handler og tænker som de gør. De forskellige kapitaler er, ifølge Bourdieu en form for differentieringsprincipper for individets indplacering i det sociale rum (Bourdieu 1986:242, Bourdieu 1995:34).

Økonomisk kapital betegnes som den eneste kapitalform der er fysisk og materiel. Denne kapitalform vedrører, ifølge Bourdieu indkomst og pengeressourcer, eller med andre ord penge og materielle goder (Bourdieu, 2006:89-91). Det er en ressource, som ikke er noget værd i sig selv, men tillægges værdi i sociale sammenhæng (Larsen, 2010:57).

Kulturel kapital henviser til tre dispositioner: (1) *de kropsliggjorte*; måder at tale på, smagspræferencer, intellekt, (2) *de institutionaliserede*; uddannelsesbeviser og titler, og (3) *de objektiverede*; besiddelse af kulturelle genstande, bøger, adgang til museumsbesøg, mv. (Esmark, 2006: 89-91). Kulturel kapital skal altså forstås som summen af viden, uddannelse, information, dannelse og æstetiske dispositioner (Bourdieu 1986:243).

Social kapital vedrører sociale netværk, såsom slægtskabsrelationer og forbindelser, der kan have indflydelse på et individs placering og magtposition:

”*Social kapital er summen af de eksisterende eller potentielle ressourcer, den enkelte eller gruppen har rådighed over i kraft af et netværk af stabile relationer og mere eller mindre officielt anerkendte ’forbindelser’, hvilket vil sige summen af den kapital og magt, der kan mobiliseres i kraft af et sådant netværk*” (Bourdieu 1996:105). Social kapital er de ressourcer som individer får i kraft af deres medvirken i forskellige netværk samt den anerkendelse og kredit de forskellige netværk og sociale relationer giver dem. Den mængde af social kapital,

som et individ besidder, afhænger af størrelsen af individets netværk samt den mængde kapital, som medlemmer af individets netværk besidder. Netværkets sociale kapital kan have en forstærkende effekt, på den mængde kapital individet besidder (Bourdieu 1986:246).

Bourdieu's teori kapitaler vil overordnet anvendes til, at placere informanterne i et socialt felt og undersøge, hvordan deres sociale position og de kapitaler de er i besiddelse af, påvirker deres forestillinger om fremtidens livsmuligheder.

4.3 Habitus

Bourdieu's habitusbegreb vil i analysen anvendes på et individniveau, da habitusbegrebet kan bidrage med en forståelse for baggrunden for individers måde at tænke og handle på. Habitus kan forstås som en slags prædisposition; *"habitus er det generative og samlende princip, der omsætter de indre og relationelle karakteristika i en position til en samlet livsstil, dvs. til et samlet sæt af personvalg, valg af goder, valg af praktikker"* (Bourdieu, 1997:24). Den historie og de erfaringer som et individ bærer med sig, er med til at bestemme hvordan individet handler fremadrettet. Habitus er indlejret i forskellige dispositioner og er afgørende for de valg individet tager. Individet forstår sig selv og omverdenen igennem sin habitus (Bourdieu, 1994:61).

"Habitus'en [har] også en tendens til (...) at udelukke alle former for »vanvid« (»det er ikke noget for os«), det vil sige alle de adfærdsformer, som er dømt til at blive negativt sanktioneret, fordi de er uforenelige med de objektive forhold" (Bourdieu, 2007:96). Individer handler ud fra valg der anses som passende og i overensstemmelse med vedkommendes situation og omgangskreds og det er habitus, der er med til at definere, hvilke valg og handlinger, der vil være passende i det sociale rum individet færdes i. Habitus skabes og formes gennem hele livet og indeholder noget vedvarende og noget foranderligt. Noget vedvarende kan være erfaringer eller oplevelser fra opvæksten, som påvirker habitus gennem hele livet, men der kan også opstå forhold i livsløbet, der medføre at ens habitus påvirkes og forandres. Habitus kan overordnet forklares, som summen af individets erfaringer, viden, præferencer og tilbøjeligheder (Ploug, 2007: 6).

Habitus vil i specialet blive anvendt til at undersøge, hvilke forhold i opvæksten, der kan have betydning for de unges forestillinger om fremtiden samt hvilken rolle habitus spiller for de unges valg og handlinger.

4.4 Oplevelse af sammenhæng

Et andet teoretisk perspektiv som anvendes på individniveau og kan sige noget om baggrunden for individers handlinger, er teorien om oplevelse af sammenhæng, af den israelsk-amerikanske professor i medicinsk sociologi, Aaron Antonovsky (1923-1994).

Antonovskys teori tager udgangspunkt i en salutogenetisk¹⁶ orientering, der fokuserer på, hvad der gør, at individer kan forblive robuste, sunde og raske. Teorien har et individorienteret fokus på hvad, der gør individer i stand til at mestre livets udfordringer. Dette perspektiv findes relevant i forhold til specialets ønske, om at undersøge forskelle i chilenske unges forestillinger om fremtidige livsmuligheder og hvordan de reagerer på de udfordringer de møder i deres hverdagsliv.

Antonovsky udviklede begrebet oplevelse af sammenhæng (OAS), der omhandler de modstandsressourcer individer benytter, til at modstå de forskellige stressfaktorer, de udsættes for (Antonovsky, 2000:11-13). Oplevelse af sammenhæng defineres som;

” ... en global indstilling, der udtrykker den udstrækning, i hvilken man har en gennemgående, blivende, men også dynamisk følelse af tillid til, at (1) de stimuli, der kommer fra ens indre og ydre miljø, er strukturerede, forudsigelige og forståelige; (2) der står tilstrækkelige ressourcer til rådighed for en til at klare de krav disse stimuli stiller; og (3) disse krav er udfordringer, der er værd at engagere sig i”(Antonovsky, 2000:37).

Et individs oplevelse af sammenhæng udgøres af tre komponenter; Begribelighed, håndterbarhed og meningsfuldhed. *Begribelighed* handler om, hvorvidt individet opfatter de stimuli, det konfronteres med som kognitivt forståelige, ordnet, sammenhængende, struktureret og som tydelig information, fremfor at opfatte dem som kaotisk, uordnet, tilfældige og uforklarlige. Individer med en stærk følelse af begribelighed vil forvente, at fremtidens stimuli er forudsigelige eller at de kan passes ind i en sammenhæng og forklares. *Håndterbarhed* henviser til om individet føler, at det er i besiddelse af ressourcer, som er tilstrækkelige til at klare de stimuli, det møder. Det kan både være individets egne ressourcer og ressourcer hos en person, individet har adgang og tillid til. Individer med en stærk oplevelse af håndterbarhed, vil ikke føle sig som ofre for omstændighederne, da de er i stand til at håndtere de uønskede forhold, som viser sig i tilværelsen. Den sidste komponent er;

---

¹⁶ saluto = sundhed; genese = oprindelse

Meningsfuldhed, som henviser til hvorvidt individet føler, at livet er forståeligt rent følelsesmæssigt og at de problemer og krav som mødes i tilværelsen, er værd at investere energi og engagement i. Et individ med en stærk oplevelse af meningsfuldhed, vil tage hverdagens livsproblemer som en udfordring og gøre sit bedste for værdigt at klare sig igennem dem (Antonovsky, 2000:34-37).

Familien opfattes som den første potentielle instans, der fremmer oplevelsen af sammenhæng. Familiestrukturen er afgørende for en positiv udvikling af følelse af sammenhæng, hvor gode relationer til familien har afgørende betydning. God kommunikation mellem familiemedlemmerne, forældrenes viden, forholdet til forældrene og følelsen af kærlighed, er nøgleelementer i familierelationen, som har positiv effekt på følelsen af sammenhæng. Men andre sociale institutioner har også en indflydelse på udviklingen af oplevelsen af sammenhæng. Skolen kan også give et vigtigt bidrag til udviklingen af oplevelse af sammenhæng, hvor skolekammerater og lærernes anerkendelse har positiv effekt. Desuden peger enkelte studier på at vennekreds, nærmiljø og naboskab også har en potentiel effekt. (García-Moya et al., 2013:3).

Ifølge Antonovsky vil et individ med en stærk oplevelse af sammenhæng være i bedre stand til at identificere problemers karakter og dimensioner, betragte dem som en udfordring og anvende de ressourcer, der er til rådighed i forhold til at finde en løsning (Antonovsky, 2000:168-169).

Forhold som socialklasse samt samfundsmæssige -og historiske vilkår, er bestemmende for de modstandsressourcer, individet har til rådighed. Disse er, sammen med individets erfaringer og livsoplevelser, med til at påvirke individets oplevelse af sammenhæng (Antonovsky 2000:107-109). Oplevelsen af sammenhæng formes, ligesom habitus af de erfaringer og livsoplevelser som individer møder i barndommen og ungdommen (Antonovsky 2000:123). Teorien vil anvendes til at søge en forståelse for, hvordan de unge oplever og tackler de udfordringer de møder i forhold til deres forestillinger om fremtiden.

4.5 Handlekompetence

Det sidste teoriperspektiv jeg vil introducere, er fra Bjarne Brunn Jensens (1953-) teori om handlekompetence. Brunn Jensen er dansk professor og leder af Steno Center for sundhedsfremme (2015). Hans teori om handlekompetence er en sundhedsfremmeteor, der

drejer sig om, individers evne til at handle, i forhold til, at fremme deres sundhed. Sundhed forbindes, i nærværende speciale, til social ulighed, hvorfor sundhedsfremme forstås som søgen efter ”det gode liv”. Denne teori vil derfor også anvendes på et individniveau, da den kan bidrage til belysningen af chilenske unges oplevelse af muligheder og evne til at overkomme udfordringer.

Jensen definerer handlekompetence eller handlekraft som: ”[personers] visioner og potentialer til at gribe forandrende ind over for forhold, der har betydning for deres sundhed¹⁷. (...)Det gælder både forandring af egen livsstil og egne vaner, ligesom det gælder forandring af de omgivende rammer og levevilkår” (Jensen, 2006: 198). Begrebet handlekompetence operationaliseres ud fra fire delkomponenter; indsigt, engagement, visioner og handleerfaringer.

Indsigt forstås som en bred, positiv og handlingsrettet forståelse og en indsigt i forandringsstrategier (Jensen, 2006: 200), hvor både psykologiske, samfundsmæssige og økonomiske perspektiver indgår (Jensen, 2006:204). *Engagement* drejer sig om lysten til, at involvere sig i forandringsprocesser. *Visioner* henleder til evnen til at tænke kreativt og visionært, og den fjerde komponent; *Handleerfaring*, henviser til de konkrete erfaringer og overvejelser omkring, hvorledes barrierer kan overvindes. Derudover kan komponenter som selvtillid, selvværd, samarbejdsevne, intelligens og kritisk sans tilføjes (Jensen, 2006: 200).

Opnåelsen af handlekompetence indebærer, at man er i stand til at forstå og vurdere positive og negative aspekter af et forhold samt være i stand til at analysere sociologiske, økonomiske og personlige faktorer og handle i forhold til disse (Jensen, 2006:204). Handlekompetence kan forstås som en ressource til at handle, der giver individet magt over sin egen livssituation. At have handlekompetence i en specifik situation indebærer, at man har en viden og holdning til problemerne og at man evner at handle i forhold til disse. Der skal altså være en relation mellem individets mål/værdier, de muligheder som individets livsbetingelser giver det og de handlingsfærdigheder individet har, altså om det er i stand til at virkeliggøre sine mål ud fra de muligheder det har.

Individets evne til at nære sine behov, ved at identificere og realisere sine aspirationer samt evnen til at ændre eller klare de udfordringer som livet bringer, er afgørende for opnåelsen af sundhed og velvære. Inspireret af WHO, kan handlekompetence forstås som en strategi til at

---

¹⁷ Sundhed: forstås i nærværende speciale i relation til levevilkår og fremtidig livskvalitet

håndtere miljøets udfordringer og fremme det individuelle velvære; *”To reach a state of complete physical, mental and social well-being, an individual or group must be able to identify and to realize aspirations, to satisfy needs, and to change or cope with the environment. Health is, therefore, seen as a resource for everyday life, (...) a positive concept emphasizing social and personal resources, as well as physical capacities”* (Link 5). Handlekompetencen er afgørende for, individers evne til at overskue hverdagen og realisere sine mål. Teorien om handlekompetence vil overordnet set, anvendes til at undersøge hvilke handlestrategier de unge benytter i forbindelse med at fremme fremtidens livsmuligheder.

Dette kapitel har indtil nu præsenteret de fem teoretiske perspektiver, der er valgt for denne undersøgelse. Næste afsnit udgør en teoretisk forklaringsramme, som vil sætte disse teorier i relation til specialets undersøgelsesspørgsmål.

4.6 Operationalisering

Dette afsnit redegør for, hvordan de udvalgte teoretiske perspektiver, der netop er blevet præsenteret, vil blive anvendt i analysen og bidrager til besvarelsen af specialets problemformulering. Operationalisering er struktureret bredt og ud fra de enkelte teorier, da stort set alle teorier inddrages i hvert enkelt analyseafsnit.

Human needs	Max-neefs teori anvendes mere overordnet i forhold til at pege på de strukturer, der kan være med til at betinge de unges handlemuligheder. Men også i analyser af unges handlestrategier og forsøg på at påvirke de strukturer der begrænser deres muligheder
Kapital	Kapitalbegreberne vil i analysen overordnet anvendes til at definere de unges sociale position. Mere konkret anvendes de enkelte kapitalbegreber i forhold til at undersøge forskelle i de udfordringer de unge møder mht. deres handlekompetencer og livsmuligheder. Økonomisk kapital anvendes i højere grad i analyser af strukturelle betingelser for de unges handlemuligheder, mens social og kulturel kapital anvendes i analysen af unges evner og ressourcer i forbindelse med at overkomme og tackle de udfordringer de møder i deres hverdagsliv.
Habitus	Habitus vil anvendes i forbindelse med at undersøge hvilke forhold i opvæksten og familierelationen, der kan have betydning for de unges handlekompetence og forestillinger om fremtidens livsmuligheder

OAS	Oplevelse af sammenhæng vil benyttes i analysen af unges forståelse af de udfordringer de møder og de handleerfaringer de bruger i forbindelse med disse. Denne teori bidrager desuden til at belyse hvordan familie og sociale institutioner, kan påvirke de unges handleevne og motivation
Handlekompetence	Denne teori vil anvendes i forhold til at undersøge de unges viden omkring de forhold, der udgør en barriere i forbindelse med deres forestillinger om fremtiden og hvilke handlestrategier de unge benytter til at overkomme disse udfordringer.

Dette kapitel har introduceret til de teoretiske perspektiver, der er valgt i specialet, hvor både teorier der anvendes på meta- og individniveau er blevet beskrevet. Afslutningsvis har jeg operationaliseret den teoretiske forklaringsramme, hvor teorierne er sat i relation til undersøgelsesspørgsmålet. Næste kapitel vil, inden analysen, give en kort præsentation af specialets informanter.

5. Maria, Luciano, Andres, Carito og Jeamilet

Inden påbegyndelsen af analysen, vil det være givtigt at vide lidt om specialets informanter. Dette afsnit vil give et kort essensreferat af de fem introducerende interviews, hvor de unge fortalte om sig selv, deres familie og nærområde. Herved bliver det muligt for læseren, at få et indblik i og indtryk af de personer specialet omhandler, inden analysen i næste kapitel.

Maria (pseudonym) er 15 år. Hun bor i kommunen Vitacura i en toetages lejlighed sammen med sin mor, sin storebror og en tjenestepige (der bor hos dem). Forældrene er skilt og faren bor i en anden by. Maria går på en privatskole i kvarteret La Dehesa, som er det kvarter i Santiago, der har den højeste socioøkonomiske status. Begge hendes forældre har læst på universitetet, men har ikke færdiggjort deres uddannelse. Moren arbejder som engelsklærer og faren ejet et retreat-center, hvor han arrangerer helseophold for større virksomheder. I fritiden kan hun lide at være alene på sit værelse og høre musik eller også tager hun i fitness centeret med veninderne. I fremtiden vil hun gerne læse design på privatuniversitet Adolfo Ibañes (Bilag 6).

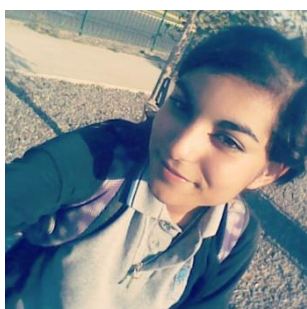
Luciano er 17 år. Han bor i kommunen La Cisterna sammen med sin mor og storesøster i en lejlighed, forældrene er skilt og faren bor i en anden by. Luciano går på en subventioneret skole, på linjen *Humanísta-scientífico* (humanistisk-naturvidenskabeligt) med matematik som hovedfag. Begge hans forældre har videregående uddannelser, hans far er uddannet civilingeniør og har sit eget firma.

Hans mor er ansat i en bank og har en uddannelse indenfor finansiering. De fleste i hans familie arbejder i banker og han bliver ofte rådet til at følge samme vej. Ved siden af skolen tager han opkvalificerende fag på en anden uddannelsesinstitution, der skal forbedre hans resultater til PSU-testen. I fritiden interesserer han sig for at spille fodbold sammen med vennerne, køre på scooter og spille computer og Xbox. I fremtiden vil han på universitetet og læse det samme som sin far og han forestiller sig også enten at overtage farens firma eller starte sit eget selvstændige firma (Bilag 5).

Andres er 16 år. Han bor i kommunen Las Rejas sammen med sin familie, som består af mor, far, storebror og lillesøster. Han går på en offentlig katolsk drengeskole med linjefaget *técnico profesional*

(teknisk specialisering), hvor han uddanner sig til elektriker. Hans far begyndte at arbejde efter endt ungdomsuddannelse (gymnasie) og arbejder nu som lastbilchauffør for et vinduesfirma. Hans mor har taget en paramedicinsk uddannelse og har arbejdet i 25 år. Han har en god relation til sine forældre, hvor han giver udtryk for at de forstår ham og støtter ham i hans interesser. I sin fritid går han til spejder og laver sportsaktiviteter og mener at det er med til at holde ham væk fra det dårlige gademiljø. I fremtiden drømmer han om at bo i et stort hus udenfor byen og arbejde med at motivere unge til at dyrke sport og derved hjælpe dem med at træffe gode valg, ligesom han selv blev motiveret til det af en lærer (Bilag 4).

Carito (kælenavn) er 17 år. Hun bor i Isla Negra, kommune El Quisco, (vest for Santiago) i et lille hus sammen med sin mor, storsøster og niece. Hun har et anstrengt forhold til sin far og har næsten ingen kontakt til ham. Carito går på en offentlig skole på linjen *Humanísta-scientífico* (humanistisk-naturvidenskabeligt) med psykologi og filosofi som hendes hovedfag. Hendes mor droppede ud af gymnasiet og arbejder nu i landsbyens eneste supermarked, hvor Carito også har et fritidsjob. I fritiden kan hun lide at være sammen med vennerne, tage på stranden og være derhjemme og se film. I fremtiden vil hun gerne flytte til Viña del Mar¹⁸, hvor hun vil læse børnepsykologi og senere vil hun gerne arbejde med små børn (Bilag 7).

Jeamilet er 16 år. Hun bor i kommunen El Quisco sammen med sin mor, far, storesøster og lillebror i en lille fire værelses lejlighed. Hun valgte for nyligt at flytte fra en offentlig til en subventioneret skole, men har planer om at flytte tilbage igen. Hun følger linjen *Humanísta-scientífico* (humanistisk-naturvidenskabeligt) med matematik som hovedfag. Begge hendes forældre færdiggjorde folkeskolen men uddannede sig ikke videre. Faren arbejder i byggebranchen og moren er hjemmegående og sælger hjemmebagte empanadas¹⁹, ved festlige højtider. Jeamilet har et fritidsjob i et supermarked, hvor hun arbejder som pakkeassistent. I fritiden kan hun lide at synge, tegne og være sammen med veninder (Bilag 8).

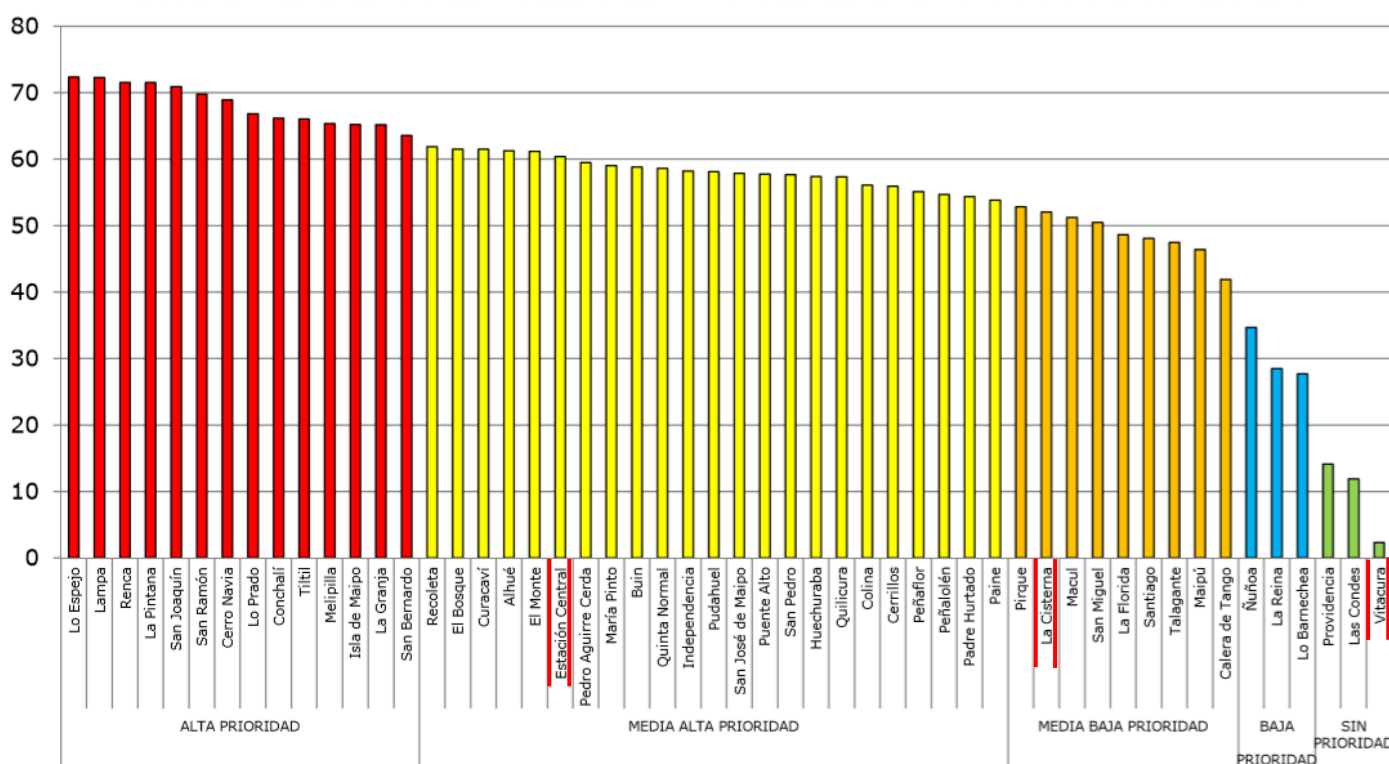
¹⁸ Større by som ligger vest for Santiago, ved kysten

¹⁹ Traditionel spise: indbagt oksekød, med løg, oliven og hårdkogt æg

5.2 Informanternes bopælskommuner

Nedenfor ses en oversigt over Santiagos kommuner. Diagrammet viser til højre (grønne søjler) de kommuner, der socioøkonomisk har den højeste placering og dermed mindst behov for social og økonomisk støtte. Til venstre (røde søjler) ses de kommuner med lavest socioøkonomisk placering og højst behov for social og økonomisk støtte. Dette diagram skal give læseren en oversigt over den sociale ulighed, der gør sig gældende i Santiago samt give en fornemmelse for informanternes socioøkonomiske position.

ÍNDICE DE PRIORIDAD SOCIAL DE COMUNAS 2014

Kilde: (Fernández, 2014:13) – Oversigt over behov for socioøkonomiske indsatser 2014.

Maria er bosat i kommunen Vitacura (grøn søjle) som er den kommune, der placeres absolut højest i ministeriets måling af socioøkonomiske forhold og defineres som en kommune uden behov for indsatser. Luciano bor i Kommunen La Cisterna (orange søjle) som er placeret i den bedre del af diagrammet og defineres som en kommune med et lavere behov for socioøkonomiske indsatser. Andres, der bor i Las Rejas, som hører under kommunen Estación Central (gul søjle), er bosat i en kommune, der defineres som havende et højere behov for socioøkonomiske indsatser. Disse tre hovedstadsinformanter er bosat i kommuner, der ud fra

socioøkonomiske parametre placeres højt, middel og lavt. De sidste to informanter; Jeamilet og Carito, er bosat i kommunen *El Quisco*, med beliggenhed ved den chilenske kyst, ca. 150 km vest for Santiago.

(Kilde; Link 13)

El Quiscos indbyggertal for 2013 udgjorde 16,500 indbyggere (Reporte comunal, 2014:2) og er dermed et lille område, sammenlignet med Santiago, som har over 6 mio. indbyggere.

I forhold til kommunens socioøkonomiske forhold, vurderer Ministeriet for socialt udvikling, at 16,4 % af El Quiscos indbyggere lever under forhold af fattigdomskarakter (Reporte comunal, 2014:2). Kommunens elever fordeler sig i forlængelse af dette således, at 59,8 % går på kommunale skoler, mens 40,2 %, er indskrevet på subventionerede og 0 % går på privatskoler (Reporte comunal, 2014:4). Jeamilet og Carito kender hinanden, men går på henholdsvis en kommunal og en subventioneret skole.

Med dette kapitel har læseren fået et kendskab til informanternes alder, interesser og nærmiljø samt et indblik i deres levevilkår og socioøkonomiske forhold. I næste kapitel fremgår specialets analyse.

6. Analyse

Følgende kapitel udgør specialets analyse, hvor det empiriske datamateriale vil blive analyseret med inspiration fra de valgte teoretiske perspektiver. Dette kapitel er bygget op omkring temaer, der udspringer af samspillet mellem specialets teoretiske perspektiver, problemformuleringen samt de temaer som informanternes fortællinger er tematiseret efter. Dette resulterede i følgende tre temaer, som vil strukturere analysen;

1. Skole, uddannelse og handlekompetence
2. Familie og handlemuligheder
3. Nærmiljø og motivation

Første afsnit vil undersøge hvordan informanter tænker og handler i forhold til at forbedre deres livschancer. Andet afsnit omhandler den familiære relation og dennes betydning for informanternes handlekraft og muligheder. Sidste afsnit vil fokusere på hvordan informanterne benytter deres nærmiljø til at fremme deres handlemuligheder. Løbende vil der diskuteres forskelle i informanternes muligheder og i hvor høj grad disse forskelle påvirker deres forestillinger om fremtidens livsmuligheder.

6.1 Skole, uddannelse og handlekompetence

Dette afsnit vil undersøge, hvordan de unge handler i forhold til de udfordringer de møder i forbindelse med deres skolegang og videre uddannelse.

6.1.1 Jeamilet

Da jeg første gang mødtes med Jeamilet fortalte hun, at det var en måned siden hun var flyttet fra en offentlig skole til den subventionerede skole. Det var Jeamilet selv, der foreslog forældrene at flytte:

”Det var mig der tog beslutningen, fordi den skole jeg gik på sidst var kun sådan nogen lunde” (Bilag 8: 2). *”Jeg tænkte, at den nye skole var bedre (...) og jeg vidste at den var mere krævende”* (Bilag 9: 14).

Jeamilets beslutning om at flytte skole kan forstås ud fra Bruun Jensens teori om handlekompetence, hvor hendes beslutning om at flytte kan ses i relation til hendes sociale position og ønske om at forandre sine levevilkår. Jeamilet kommer fra en familie, hvor hverken moren eller faren har en uddannelse. Moren er hjemmegående og faren arbejder som ufraglært (Bilag 8: 5), men dette udgør ikke en barriere i forhold til Jeamilets ønske om at

flytte skole, der ud fra Bruun Jensens teori kan forstås, som at hun ønsker at gribe forandrende ind overfor sine levevilkår. Jeamilet tog et selvstændigt valg om at flytte skole, ud fra overvejelser omkring de forbedrede fremtidsmuligheder et skoleskift ville give hende, idet hun påpeger at den gamle skole kun var ”nogen lunde”, og at hun gerne ville på en bedre og ”mere krævende” skole. Jeamilet udviser en viden og en holdning til problemerne med hensyn til undervisningens kvalitet og handler i forhold til disse (jf. handlekompetence), hvor hun reflekterer over forskellen i undervisningsniveauet på de forskellige skoler og de muligheder hun vil få ved at flytte.

Handlekompetencen består ifølge Bruun Jensen af fire komponenter²⁰ og ud fra disse kan man tolke, at Jeamilet udviser *engagement* og lyst til at gribe forandrende ind i forhold til sine levevilkår samt *indsigt* i forhold til at hun træffer et valg om at skifte skole ud fra overvejelser om skolens faglige og sociale niveau. Hun har en holdning til problemerne og udviser viden og evne til at overskue, hvad der skal til, for at imødekomme de udfordringer, hun oplever i forhold til hendes mulighed for at lære og blive uddannet. Under det indledende interview forholder Jeamilet sig meget positiv i forhold til skoleskiftet, hvor hun fortæller;

”Eleverne opfører sig bedre, der er mere disciplin. Og på den gamle skole var der ikke rigtig nogen regler. Og her kan man virkelig mærke forskel, de kræver også meget mere af dig [fagligt]” (Bilag 8: 2)

Jeamilet oplevede både forbedringer i forhold til kravene til det faglige niveau samt til det sociale miljø på skolen, hvor der er mere disciplin og flere regler. Men under det fælles billedinterview og de mere uformelle rammer dette udgjorde, udtrykte Jeamilet en holdningsændring i forhold til hendes oplevelse med skoleskiftet;

”Jeg har alt for svært ved det, sidste år til matematik [på den gamle skole], fik jeg 6,9²¹ i gennemsnit og i denne test fik jeg 3,5 og jeg aner ikke hvordan det kunne ske (...) min gamle lærer forklarede det flere gange og langsommere og den her lærer forklarer det kun én gang og vildt hurtigt og så skal man igang med opgaver med det samme” (Bilag 9: 14).

Inden skoleskiftet lå Jeamilet højt i forhold til det matematiske niveau, der blev undervist i på hendes gamle skole og hun følte, at matematik var hendes stærke side. Ved skoleskiftet faldt Jeamilets karakter, hvilket hun ikke var forberedt på i det hun udtaler; ”jeg aner ikke hvordan

---

²⁰ Indsigt, engagement, visioner, handleerfaring

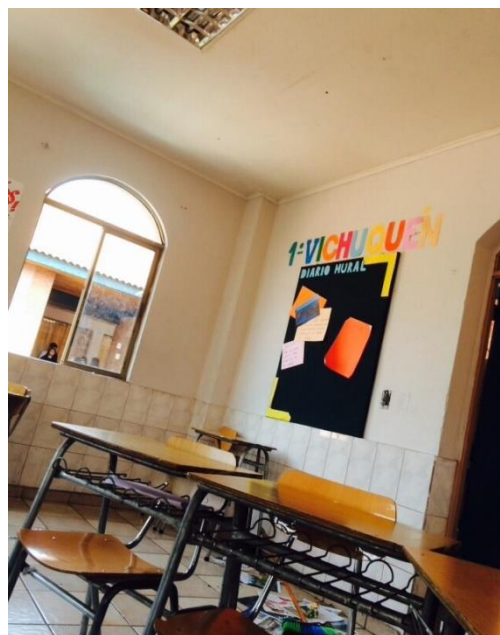
²¹ Højeste karakter i Chile er 7

det kunne ske". Jævnfør teorien om handlekompetence kan dette tolkes som at Jeamilet ikke formåede at vurdere de negative aspekter, forstået som de udfordringer hun oplever i forhold til at forstå det høje niveau, der undervises i. Jeamilet udviste vilje til at gribe forandrende indoverfor sine levevilkår og evne til at handle i forhold til de problemer hun oplevede på den gamle skole, dog var der nogle forhold hun ikke havde gennemtænkt. Jeamilet havde indsigt i de positive aspekter ved flytningen (bedre undervisning), men overså de udfordringer, der kunne være ved at flytte til en faglig stærkere skole, idet undervisningsniveauet er for højt, lærerne er for hurtige til at gå videre og det er svært for hende at følge med.

6.1.2 Luciano

Luciano benytter sig, ligesom Jeamilet, også af handlestrategier i forhold til at forbedre sine fremtidige uddannelsesmuligheder. Luciano har dog ikke valgt at skifte skole, men har indskrevet sig på en Pre Universitario²² (PreU), hvor han efter skoletimerne tager nogle universitetsforberedende kurser i de fag han har svært ved;

"Jeg tror, at det her år bliver sådan ligesom super lukket for mig. Jeg kommer ikke til at kunne tage så meget ud og sådan, fordi (...) mandag, onsdag og lørdag har jeg timer på PreU" (Bilag 5: 4). Luciano går på fjerde og dermed sidste år på ungdomsuddannelsen. Han skal snart til PSU-testen, som vil afgøre, hvilke universiteter han kan søge ind på. Til højre ses det billede Luciano viste mig af det klasselokale, hvor han tilbringer mange timer om ugen. I dette lokale får han privatundervisning i de valgfag, der er målrettede det studie han ønsker at søge ind på efter endt ungdomsuddannelse og Luciano er optimistisk i forhold til sine egne evner;

"Jeg skal læse til civilingeniør, fordi jeg er god til matematik og andre af sådan nogle fag, så det giver mig ret gode muligheder" (Bilag 5:6). Selvtillid og samarbejdsevne hører, ifølge Bruun Jensen til de komponenter, der udgør handlekompetencen hos individer (se s. 35).

---

²² PreU er en institution, hvor unge kan få undervisning, vejledning og forberede sig på PSU (University Selection Test)

Luciano har selvtillid i forhold til sine evner indenfor matematiske fag og føler sikkerhed i, at disse vil give ham gode muligheder i forbindelse med videregående uddannelse. Lucianos billede repræsenterer hans engagement og visioner om fremtiden, da Luciano tilbringer mange timer i lokalet og må gå på kompromis med andre interesser. Luciano viser sig, jævnfør Bruun Jensens teori, i stand til at vurdere positive og negative aspekter af et forhold og handle i forhold til disse (se s. 35). Han har øje for de ulemper, der er ved at starte i en PreU, da han i citatet nævner; at han ikke kommer til *“at kunne tage så meget ud”*, da han tre gange om ugen *“skal have timer i PreU”*. Luciano er bevidst om at han må ofre sig, for at være succesfuld i fremtiden. Han kommer ikke til at have så meget tid til sine venner, da han *“mandag, onsdag og lørdag”* skal bruge hele dagen på skolebænken. Men dette afholder ham ikke fra hans valg om at starte i PreU. Dette kan ud fra OAS teorien forstås som at Luciano besidder en høj grad af begribelighed, da han forstår de udfordringer han møder som strukturerede og sammenhængende (se s. 33). Han har en forståelse omkring meningen med at ofre sin fritid til fordel for skolearbejde. Han forstår sammenhængen mellem at fokusere på studie frem for sjov og de fremtidige muligheder dette vil åbne op for, da han siger; *“Jeg ville kunne vælge et statsuniversitet. De siger at den bedste ingeniøruddannelse er på Chiles Universitet [statsuniversitet], så der skal jeg ind”* (Bilag 5: 6).

Hans engagement og motivation for at tage testforberedende undervisning i PreU kan forstås i forhold til Bourdieus begreb om økonomisk kapital. Selvom Lucianos familie besidder mere økonomisk kapital, sammenlignet med tre af informanterne²³, spiller pengeressourcer alligevel en rolle, hvilket kommer til udtryk når han siger; *“uddannelsen er alligevel dyr, men jeg vil ... jeg er sikker på at jeg kommer til at score nationalpoint²⁴ i matematik”* (Bilag 5: 6). Luciano nævner først i citatet at uddannelsen er dyr, hvilket peger på, at han er opmærksom på, at pengeressourcer også udgør en udfordring i forhold til hans uddannelsesmuligheder i fremtiden. Dog bevarer han motivationen og troen på at det kan lade sig gøre, hvilket kommer til udtryk når han siger *“men jeg vil”*. Lucianos tillid i forhold til sine faglige evner, afspejler sig i det han siger, at han er sikker på at kunne *“score nationalpoint i matematik”*. Luciano er besluttet for at gøre alt hvad der står indenfor hans magt, for at åbne for sine muligheder. Han ved at han med sine evner kan nå langt og samtidig spiller de økonomiske udfordringer i forhold til at *“uddannelsen er dyr”*, en motiverende rolle, da det til en vis grad bliver Lucianos testresultater, der kommer til at afgøre, hvilke

---

²³ Andres, Carito og Jeamilet

²⁴ Højeste score ved PSU, som giver scholarship og altså gratis uddannelse på landets bedste universiteter

fremtidige uddannelsesmuligheder han kan få adgang til. Luciano er klar over at hans forældre besidder et økonomisk overskud, så de kan betale de fulde uddannelsesudgifter, ligesom det er tilfældet hos Maria, der skal på et privatuniversitet. Dette kan være med til at fremme hans engagement i skolen, idet ansvaret lægges over på ham, i forhold til at opnå nationalpoint og få tildelt et scholarship til det universitet han gerne vil ind på. Luciano repræsenterer den positive dimension af forforståelsen omkring social ulighed, hvor Lucianos møde med udfordringer, er med til at motivere ham til gøre en ekstra indsats og kæmpe for det han drømmer om.

Lucianos selvtillid og handlestrategier, hjælper ham med at overkomme de udfordringer han mødte med hensyn til fremtidens livsmuligheder. Man kan dog diskutere betydningen af, at Luciano går på en subventioneret skole. Lucianos niveau i matematik er højt, men man kan ikke vide, hvordan hans niveau vil ligge, hvis han eksempelvis flyttede til en privatskole. Med Jeamilets eksempel in mente kan man diskutere, hvorvidt Lucianos selvtillid er bedragerisk i forhold til det virkelige niveau, der bliver testet i til de nationale PSU-test. På den ene side kan man forvente at han ligesom Jeamilet, vil opleve et knæk og et dyk i sine karakterer, hvis han flyttede skole. Med udgangspunkt i ministeriets kategorisering af skoler og forskelle i disses undervisningsniveau, kan man på den ene side mene, at Luciano vil opleve, ligesom Jeamilet, at hans karakterer vil falde og hans selvtillid vil dykke, og som følge af dette vil hans handlestrategier, og måske endda hans forestillinger om fremtiden også ændre sig. På den anden side kan man forvente at Luciano vil være i bedre stand til at overkomme udfordringerne ved et skoleskift til en bedre skole, da han har adgang til flere ressourcer og kan søge mere hjælp hos familie end Jeamilet.

6.1.3 Carito

Carito har ikke lige så klare handlestrategier som Jeamilet og Luciano, når det gælder hendes planer om fremtidig uddannelse; *"jeg vil gerne læse psykologi i forbindelse med børn (...) jeg har ikke undersøgt så meget omkring uddannelsen, men jeg kunne godt tænke mig at arbejde med børn"* (Bilag 7:4-5). Carito har til forskel fra Luciano ikke samme klarhed i forbindelse med, hvad hun ønsker at uddanne sig som. Hun kan lide psykologi og at arbejde med børn, men nævner ikke en specifik uddannelse, ligesom Luciano der vil læse til civilingeniør. Hun har ikke et specifikt mål at arbejde efter og nævner heller ikke nogen specifikke handlestrategier. Carito er dog opmærksom på at karaktererne spiller en rolle og har besluttet at gøre noget ud af skoleåret og forsøge at forhøje sine karakterer inden hun afslutter

ungdomsuddannelsen (Bilag 9: 32). Ud fra Bruun Jensens teori kan man tolke, at Carito ønsker at forandre sine levevilkår, igennem uddannelse, men at hun mangler indsigt og handleerfaringen i forhold til at udvikle handlestrategier, der kan hjælpe hende med at overkomme de udfordringer hun møder. Dette kommer til udtryk i næste citat, hvor Carito fortæller at hun ser opgivende på en handlestrategi, der kan forbedre hendes livschancer;

“Jeg er ved at undersøge muligheden for at starte i en PreU, men den eneste institution som er her i nærheden ligger mod LLolloe, Barranca²⁵. Det er alligevel langt væk, så jeg vil have svært ved at nå derhen pga. af transporten, så jeg tror ikke at jeg kan” (Bilag 7: 4-5).

Carito så, ligesom Luciano, en mulighed i at tage kurser i en PreU og derved forbedre sine karakterer inden PSU-testen. Dog opgiver hun hurtigt denne idé og siger; *“det er langt væk”, “jeg får svært ved at nå det”, “jeg tror ikke jeg kan”*. Carito så en mulighed, men vurderede hurtigt at denne var for udfordrende i forhold til hendes geografiske placering. Ud fra Antonovskys teori om oplevelse af sammenhæng (OAS), kan dette opfattes som, at Carito mangler følelsen af håndterbarhed og tillid til, at der findes tilstrækkelige ressourcer til rådighed for hende, til at klare de udfordringer hun møder. Der findes ingen PreU institutioner i nærheden og kørselsmulighederne er begrænsede.

Carito viste mig disse billeder af den bus og busterminal, som hun benytter når hun tager i skole. Dette billede repræsenterer de udfordringer som Carito italesætter omkring de geografiske forhold. Disse forhold kan også relateres til Caritos økonomiske situation, da de geografiske forhold ligeledes kan udgøre en økonomisk udfordring, i forhold til at Carito vil være nødsaget til at benytte offentlig transport, for at kunne bevæge sig mellem de to skoler.

²⁵ Disse byer ligger 36 km syd for El Quisco/Isla Negra

De udfordringer som Carito oplever, kan opsummeres som betinget af; geografiske-, tidsmæssige- og økonomiske forhold. Ifølge Max-Neefs teori om menneskelige behov, er det afgørende, for at mennesker kan forbedre deres livskvalitet, at miljøet kan stimulere muligheder for mennesker til at tilfredsstille deres behov (se s. 30). Det lader dog til at Caritos nærmiljø ikke stimulerer hendes muligheder for at tilfredsstille sine behov. De strukturelle forhold (afstand, tid, transport, penge) spiller i dette tilfælde en begrænsende rolle, da hendes bopæl distancerer hende fra de muligheder hun kan drage nytte af. I forhold til Luciano udviser Carito et lignende kendskab til muligheder til at forbedre sine fremtidsmuligheder, dog gør hendes geografiske placering det mere besværligt for hende, at benytte de samme muligheder som den jævnaldrende hovedstads beboer.

6.1.4 Andres

Andres adskiller sig fra de tre nævnte unge med hensyn til hans handlestrategier i forbindelse med fremtidens muligheder. Det vigtigste for Andres er at studere noget han interesserer sig for. Han er ligesom Carito ikke så afklaret omkring hvad han vil læse, men tror at det er en god idé at læse noget på universitetet: *“Jeg tror det bedste er at læse på universitetet og noget jeg brænder for”* (Bilag 4: 6). Andres holdning til at læse på universitetet kan forstås ud fra Bourdieus kapitalbegreber. Andres bor i den af hovedstadens kommuner, med de laveste socioøkonomisk forhold, men har samtidig en mor som er uddannet på universitetet og som følge af dette må besidde en vis mængde kulturel kapital. Det tyder på at Andres er motiveret af den kulturelle kapital han oplever hos sin mor, hvilket kan være med til at præge hans ønske om at uddanne sig på universitetet. Det kan dog tænkes at familiens økonomiske kapital spiller en rolle forstået i forhold til, at Andres på nuværende tidspunkt er indskrevet på en ungdomsuddannelse, svarende til en teknisk elektrikeruddannelse (Bilag 4: 1). Med denne uddannelse kan Andres få direkte adgang til arbejdsmarkedet efter endt ungdomsuddannelse. Dog giver han udtryk for, at han vil noget andet i voksenlivet; *“Altså nu er jeg ved at uddanne mig som elektriker, men det er mere sådan for at få den titel, for at have det på skrift (...) bagefter kunne jeg læse noget der virkelig interesserer mig på universitetet* (Bilag 4: 6).

Dette citat kan ud fra Bourdieus kapitalbegreber forstås som at Andres finder en vis ro i at tage en praktisk uddannelse, hvilket kommer til udtryk idet han mener, at det er en god idé at have en titel og noget på skrift. Dette kan hænge sammen med at Andres er vokset op i et område med økonomiske udfordringer, hvor det *“at have noget på skrift”* kan være en måde at sikre sig en økonomisk indtægt. Andres har en anden handlestrategi end de tre førstnævnte

informanter, da han sørger for at få sig en kompetencegivende titel fremfor gode karakter. For Andres kommer økonomisk stabilitet før faglig interesse, hvilket kommer til udtryk når han siger; *“bagefter kunne jeg læse noget der virkelig interesserer mig”*. Andres er den af informanterne som stemmer mest overens med ministeriets kategorisering af unge, hvor man mener at chilenske unge søger stabilitet før selvrealisering. Ud fra Antonovskys teori kan man tolke at Andres mangler tillid til, at hans familie besidder de nødvendige ressourcer og føler et behov for at sikkerhed og stabilitet, som han kan få ved at have en titel at falde tilbage på, såfremt hans drøm om at læse på universitetet ikke lykkes.

6.1.5 Maria

Maria er den yngste af informanterne og adskiller sig fra de fire andre, da hun virker meget ubekymret i forhold til sine fremtidsmuligheder. Hun gør ikke rede for bestemte handlestrategier ligesom de andre og virker meget overbevidst om, at hun skal læse design på privatuniversitetet Adolfo Ibañes (Bilag 6:5). Hun har gjort sig nogle overvejelser om hvad det kræver at blive optaget, hvor hun mener at der stilles høje karakterkrav; *“Jeg er ikke sikker, men jeg tror at de ligger fra 6²⁶ og opefter eller noget i den stil”*(Ibid), og til spørgsmålet om hun havde overvejet andre alternativer, hvis det ikke var muligt at studere på Ibañes svarede hun *“nej, kun den”*(Ibid). Maria virker meget besluttet på at hun skal læse design på Ibañes og italesætter ikke nogle udfordringer med at opnå dette. Hendes alder kan spille en rolle, sammenlignet med de andre, i forhold til at hendes modenhedsniveau kan have betydning for hendes manglende overvejelser omkring udfordringer. En anden tolkning kan ud fra Antonovskys teori være, at hun har tillid til, at *der står tilstrækkelige ressourcer til rådighed* (Se . 33) i hendes familie og omgangskreds. Begge Marias forældre har læst på universitetet og begge har et fast arbejde med en høj indtægt, hvilket kan være med til at give hende ro, da de vil være i stand til at betale for de samlede uddannelsesudgifter. Sammenlignet med eksempelvis Luciano, der handler for at opnå nationalpoint og et scholarship, ud fra overvejelser omkring økonomiske udfordringer, har Maria ikke samme bekymringer, da man med udgangspunkt i begreberne om økonomisk og kulturel kapital, kan placere Maria højt i individets sociale rum.

I tråd med min dobbeltsidede forforståelse omkring social ulighed, kan man diskutere hvorvidt det er til gavn for Marias handlekompetence at møde få eller ingen udfordringer i forhold til hendes forestillinger om fremtiden. På den ene side kan man argumentere for, at

---

²⁶ Svarende til ca. 10 på dansk skala

Maria føler tryghed, ro og har tillid til, at det hele nok skal lykkes og har derfor overskud til at koncentrere sig om de ting, der hører ungdomslivet til. I forbindelse med ministeriets definition af chilenske unge, som søgende efter stabilitet frem for selvrealisering, kan man argumentere for at Maria ikke passer ind i den definition, da hun ikke behøver at bekymre sig om stabiliteten og kan koncentrere sig om at realisere sig selv. I denne henseende vil det overskud af ressourcer og kapitaler Maria er omgivet af, have en positiv effekt på Marias mulighed for ubekymret at udleve de livsfaser hun går igennem. På den anden side kan det økonomiske overskud have en negativ effekt på Marias motivation, ansvarsfølelse og handlekraft, da hendes valg ikke har afgørende konsekvenser for hendes fremtidige livsmuligheder, hvorfor det ikke bliver en nødvendighed for hende at udvikle handlestrategier. På denne måde kan overskud af kapitaler have en negativ effekt på Marias motivation, der kan være med til at hun udvikler en passiv holdning til fremtiden.

6.1.6 Delkonklusion

De unges handlestrategier har visse ligheder, men adskiller sig også fra hinanden. Fælles for Jeamilet, Carito og Luciano er deres fokus på at forbedre deres karakterer og dermed deres chancer for at blive optaget på universitetet. Deres handlestrategier og de udfordringer de møder er dog forskellige. Mens Jeamilet vælger at flytte fra en offentlig til en subventioneret skole for at modtage undervisning af højere kvalitet, vælger Luciano at tage universitetsforberedende kurser i en PreU-Insitution. Jeamilets strategi med at flytte skole medførte nogle uventede udfordringer, som hun havde svært ved at overkomme. Carito har samme handlestrategi som Luciano. Dog møder hun flere udfordringer, hvor geografisk placering sammen med økonomiske forhold har en begrænsende rolle i forhold til handlemuligheder. Andres har en anden handlestrategi, som hænger sammen med hans sociale position. Andres vælger til forskel fra de andre at sikre adgangen til arbejdsmarkedet før adgangen til videregående uddannelse. Hans handlestrategi er mere rettet mod økonomisk indtægt end mod at imødekomme faglige krav og karakterresultater. Maria er den af informanterne med højst økonomisk og kulturel kapital, hvilket afspejler sig i hendes meget afslappede holdning til fremtidens muligheder. Maria føler en sikkerhed i sin families økonomiske ressourcer og den sociale position hun har, hvilket medfører at hun ikke oplever udfordringer og italesætter derfor ingen handlestrategier.

6.2 Familie og handlekraft

I dette afsnit undersøges de unges familierelationer og hvordan disse påvirker deres handlemuligheder.

6.2.1 Jeamilet

Ved skoleskiftet oplevede Jeamilet, udover det høje faglige niveau (jævnfær analysetema 1), nye udfordringer i forbindelse med det sociale miljø, som hun ikke havde regnet med;

“Man bliver vant til en bestemt type mennesker og en bestemt måde at blive behandlet på, en bestemt undervisning og man bliver vant til en bestemt atmosfære og et bestemt miljø (...) jeg har haft mange ændringer dette år... og herudover blev jeg alligevel ikke modtaget særlig godt[på den nye skole]” (Bilag 9: 14) .

Jeamilet giver udtryk for at skoleskiftet har været svært. Dette kommer til udtryk når hun fortæller at hun er *”vant til en bestemt type mennesker, undervisning, atmosfære og miljø”*. Jævnfør Bourdieus habitus begreb kan man fortolke Jeamilets oplevelse med de nye *”mennesker, atmosfære og miljø”*, der findes på den nye skole, som værende i kontrast med de erfaringer og oplevelser Jeamilet har haft på den offentlige skole og mere generelt gennem sin opvækst. Ifølge Bourdieu er opvækstens erfaringer og oplevelser med til at danne bestemte måder at tænke og handle på hos individer. De mennesker, i dette tilfælde; lærere, skolekammerater og venner, som Jeamilet møder på den subventionerede skole, er anderledes end dem hun er, vant til at omgås på sin tidligere skole. Jeamilet føler sig udfordret i forhold til det sociale miljø på den nye skole, da den habitus hun bærer med sig passer til en anden social kontekst, der er præget af andre måder at tænke og handle på, hvilket afspejler sig i hendes citat om at hun *”alligevel ikke blev modtaget særlig godt”* på den nye skole.

Habitus er ifølge Bourdieu afgørende for de valg individet træffer. Jeamilet valgte i første omgang at flytte skole, ud fra en strategisk tankegang om at forbedre sine fremtidsudsigter, ved at gå på en skole med højere undervisningskvalitet (jf. analysetema 1). Dog var hun ikke forberedt på de udfordringer hun nævner i forhold til at skulle vænne sig til nye mennesker, atmosfære og miljø.

I forlængelse af Jeamilets holdningsændring fra en positiv til en negativ oplevelse med skoleskiftet fortæller hun, at hun har overvejet at flytte tilbage til sin gamle skole og at

familien har støttet op om dette forslag. Jeamilet fortæller at hun en aften overhørte bedstemoren, sige til hendes mor;

“Hvis pigen ikke føler sig til rette på den skole, så kommer det ikke til at nytte noget, det kommer ikke til at hjælpe, for hun får ikke lyst til at studere, klassekammeraterne behandler hende sikkert heller ikke ordentligt og hun kommer ikke til at klare sig godt. Det er bedst at flytte hende” (Bilag 9; 15).

Jeamilet oplever opbakning til at flytte skole fra sin bedstemor og hendes råd om at flytte Jeamilet tilbage til den offentlige skole, kan forstås ud fra habitus, der jævnfør Bourdieu har en tendens til at udelukke alle former for vanvid (se s. 32). Valget om at flytte til en subventioneret skole og de udfordringer Jeamilet har oplevet ved skiftet, kan ud fra habitus opfattes som vanvidshandlinger, der ikke passer til familiens sociale, kulturelle og økonomiske situation. Bedstemorens habitus og de livserfaringer hun har med sig, er med til at præge hendes holdning om at Jeamilet *“ikke kommer til at klare sig godt”*, og at de mennesker hun omgås på den nye skole, ikke er gode ved hende og at *“det er bedst at flytte hende”*. Jeamilet er meget overbevidst om at får lov at flytte tilbage; *“det mest sandsynlige er at jeg skifter tilbage denne måned”*(Bilag 9: 16), hvilket kan forstås ud fra Antonovskys teori og Bourdieus kapitalbegreber. Ingen af Jeamilets forældre har en videregående uddannelse, hvorfor deres kulturelle kapital er begrænset. Ligeledes er den økonomiske kapital begrænset idet, faren er familiens eneste forsørger. I forhold til OAS kan man tolke at Jeamilet må have lav tillid til, at der i hendes familie er tilstrækkelige ressourcer til at imødekomme de udfordringer hun oplever på den nye skole. Jeamilet kan ikke få hjælp af sin familie i forhold til de faglige udfordringer hun oplever, da familien besidder begrænset kulturel kapital. Familiens økonomiske ressourcer er ligeledes begrænsede og besværliggør derved hendes mulighed for at få særskilt undervisning på en anden institution (PreU), ligesom det er tilfældet med Luciano.

6.2.2 Luciano

Luciano kan ud fra kapitalbegreberne placeres højere på den sociale skala end Jeamilet. Hans familie besidder en større mængde kulturel kapital, da de fleste af familiens voksne har en uddannelse; *“min mor arbejder i Bci, banken (...) min far har et ingeniør firma (...) mine tanter og onkler arbejder i banker (...) med administration”* (Bilag 5: 4 og 12). Lucianos familie kan ud fra Bourdieu defineres som et stærkt socialt netværk, hvis medlemmer besider en stabil mængde af kulturel og økonomisk kapital. Kulturel kapital defineres af Bourdieu

som summen af viden, uddannelse og information. Luciano adskiller sig, i denne forbindelse fra Jeamilet, da han er omgivet af voksne, som kan inspirere, hjælpe og motivere ham i forbindelse med hans handlemuligheder, hvilket kommer til udtryk når han fortæller at; *“Min tante siger at jeg kan arbejde med offentlig/civil administration i en bank sådan på et kontor, men det kan jeg ikke så godt lide (...) så ville jeg hellere arbejde med min far (...) det synes jeg virker mere som noget for mig* (Bilag 5: 5).

I dette citat peger Luciano på, at hans familie giver ham forskellige inputs og stimulerer hans overvejelser om de muligheder han har adgang til. Luciano oplever, at der bliver taget hånd om ham, da hans tante blandt andet rådgiver ham i forhold til de muligheder, der eksisterer indenfor administration. Luciano forholder sig åben overfor de muligheder, han præsenteres for af sin familie, men udviser på samme tid jf. Antonovskys teori både begribelighed og håndterbarhed i forhold til de stimuli han konfronteres med, hvilket kommer til udtryk når han siger at han; *“hellere vil arbejde som sin far”*. Lucianos følelse af håndterbarhed kommer til udtryk i forhold til, at han afvejer tantens forslag om en administrativ uddannelse med de interesser han selv er drevet af og beslutter at han hellere vil noget andet. Om hans fars arbejde siger han *“det virker mere som noget for mig”*, hvilket peger på en tillid og et kendskab til de individuelle ressourcer og kompetencer han er i besiddelse af, og en vurdering af disse som værende i overensstemmelse med det hans fars arbejde indebærer. Luciano udviser i denne forbindelse både kendskab til egne kompetencer og indsigt i hvad der kræves af ham på arbejdsmarkedet. Luciano oplever forskellige inputs fra forskellige familiemedlemmer og forstår at navigere blandt de forskellige stimuli og finde hvad der er meningsfuldt for ham. Dette kan ud fra Antonovskys teori forstås som at Luciano besidder høj grad af begribelighed, forstået som individets evne til at opfatte stimuli som kognitiv forståelige, sammenhængende og strukturerede (se s. 33). Luciano har mange muligheder og skelner mellem de muligheder som er indenfor og udenfor hans interesser. I forhold til farens arbejde fortæller han desuden; *“jeg kunne godt tænke mig at overtage min fars virksomhed, og så gøre den mere kendt end den er, men jeg kunne også godt tænke mig min egen virksomhed, en jeg selv bygger op”*(Bilag 5: 12).

Luciano udtrykker i dette citat, at han har mulighed for at overtage sin fars firma. Dette kan have en positiv betydning for Lucianos følelse af sikkerhed i forbindelse med fremtidens muligheder. I tråd med Andres, der søger stabilitet i sin prioritering af en kompetencegivende uddannelse, som giver ham adgang til arbejdsmarkedet, kan Lucianos mulighed for at

overtage farens virksomhed spille en lignende rolle i forhold til Lucianos følelse af sikkerhed og stabilitet. Luciano fortæller at der er en mulighed for at han kan overtage sin fars firma. Dette kan jævnfør OAS tolkes som at Luciano oplever, at der er ressourcer han har adgang til hos personer han har tillid til. Muligheden for at overtage farens firma kan være med til give Luciano ro i forhold til at han ligesom Andres, har noget at falde tilbage på. Dog udtrykker citatet også en motivation og en selvstændighed hos Luciano, idet han ikke blot vil overtage farens firma, men gøre den bedre og mere kendt.

6.2.3 Carito og Maria

Familien spiller, ifølge Antonovskys teori, en betydningsfuld rolle i individets oplevelse af sammenhæng, hvor familiestrukturerne og gode relationer har afgørende betydning (se s. 34).

Carito mener at hun har et godt forhold til sin familie. Hun nævner husets stue som yndlingssted at opholde sig, da hun der kan være sammen med familien. Hun fortæller at man i stuen; *"aldrig er alene, min søster eller min niece er her altid (...) og også min mor.. så ja, jeg kan lide det, fordi her er hyggeligt. (...) det er her vi tilbringer tid sammen, diskuterer, griner og græder"* (Bilag 7:2). På billede ses Caritos søster, mor, niece og nabopigen, der hygger sig sammen i stuen. Caritos billede viser hvordan stuen benyttes af hele familien og er et rum for socialt samvær.

Ifølge Antonovskys teori, er kommunikation, forholdet til forældre og følelse af kærlighed, nøgleelementer, der har en positiv effekt på individers oplevelse af sammenhæng (se s. 34). Ud fra ovenstående citat kan man tolke, at Carito må have et tæt forhold til sin familie, hvilket kan tolkes ud fra, at hun bedst kan lide at opholde sig i stuen, hvor man kan hygge sig og *"tilbringer tid sammen"*. Stuen er familiens fællesrum, hvor de sammen *"diskuterer, griner og græder"*. Dette tyder på en stærk og tryk familierelation, hvor der er plads til at man kan blive uvenner, man kan have det sjovt og man kan snakke om de svære ting.

I modsætning til Carito tilbringer Maria mest tid på sit eget værelse med at høre musik og lave lektier og se tv (Bilag 6: 3). Det at Maria kan lide at være alene på sit værelse kan hænge

sammen med at alle i familien har en travl hverdag med hver deres aktiviteter; *”vores kalendere passer ikke sammen, men vi finder altid mindst én dag om ugen hvor vi samles og spiser noget sammen”* (Ibid:2). Maria tilbringer ikke lige så meget tid med familien, idet alle har noget i kalenderen, og derfor bliver det svært at finde tid til samvær. På trods af at Maria ligesom Luciano færdes i kredse og netværk, som er præget af større mængde kulturel og økonomisk kapital, end eksempelvis Carito, spiller den høje sociale position i dette tilfælde en negativ rolle, da familien er travlt beskæftigede med individuelle aktiviteter. Sammenlignet med Carito, lader det til at Maria scorer lavere på kommunikation og samvær med familien, da Maria fortæller at familiens *”kalendere ikke passer sammen”* og at de samles til fælles middag *”én gang om ugen”*. Da familien ifølge Antonovsky spiller en betydningsfuld rolle for oplevelsen af sammenhæng, kan Marias spæde samvær med familien være med til at forklare, at hun til forskel fra de andre unge ikke er så gennemovervejet i forhold til sin fremtid. Det at Maria kun samles med familien under middagsbordet en aften om ugen, kan have betydning for den indbyrdes kommunikation der er mellem hende og hendes familie. De fire andre unge giver udtryk for at de spiser sammen med familien hver aften (Bilag 5:2, Bilag 4:3, Bilag 7:2 & Bilag 8:2) og at det er under middagsbordet, de blandt andet får talt med deres forældre om, hvordan det er gået dem i skolen, hvad de har gang i for tiden, hvad de har oplevet og hvad de vil (Ibid.). Maria og Luciano har det tilfælles, at de har en familie med en høj grad af kulturel kapital, forstået som, at de fleste voksne de omgives med, har en uddannelse og dermed en vis grad af viden og information de kan dele ud af. Forskellen mellem Luciano og Maria lader til at være, at Maria ikke, i lige så høj grad som Luciano, får nytte af den kapital der omgiver hende, som følge af den manglende relation og samvær med familien. Samvær og samtaler med familie giver informanterne mulighed for at reflektere over deres liv og blive inspireret i forhold til deres fremtids muligheder.

6.2.4 Delkonklusion

Jeamilet oplever udfordringer med at skifte skole og hendes familie spiller en begrænsende rolle i forhold til hendes evne til at overkomme udfordringer, da familiens habitus og manglende kulturelle og økonomiske kapital gør, at de ikke kan hjælpe hende med at overkomme de udfordringer hun møder. Luciano har adgang til mange ressourcer i sin familie, som kan hjælpe og vejlede ham i forhold til hans handlemuligheder. Luciano er herudover i besiddelse af selvtillid og kender til sine kompetencer. Han benytter de ressourcer han finder i sin familie og finder ro i de muligheder han har herigennem. Carito har et godt forhold til familien, som afspejler sig i den åbne kommunikation, der er mellem hende og

familien. Marias sociale samvær med familien besværliggøres af familiens økonomisk overskud, da de mange individuelle aktiviteter spiller en segregerende rolle i familiens relation. Der er mindre tid til socialt samvær, hvilket i nogen grad må have betydning for Marias manglende overvejelser omkring eventuelle udfordringer og alternativer med hensyn til hendes fremtidsplaner.

6.3 Nærmiljø og motivation

Dette afsnit vil undersøge hvilken rolle de unges nærmiljø spiller for deres handlemuligheder og forestillinger om fremtiden.

6.3.1 Andres

Andres er den af hovedstadens informanter der bor i kommunen med de dårligste socioøkonomiske forhold, hvilket kan ses i hans fortælling om en episode han husker, fra da han var barn;

”Jeg havde en oplevelse da jeg var mindre (...) jeg var mellem 9-10 år og min lærer kaldte mig og min ven ind til samtale, hvor han sagde at vi var på vej ud på et sidespor, (...) Jeg blev ret bange og da jeg var medlem af los scout [spejder] valgte jeg at koncentrere mig om det. Og efter noget tid, så jeg min ven sidde og tage stoffer i en af parkerne og det var ret chokerende for mig” (Bilag 4: 3-4).

Andres fortæller at han som barn, ubevidst var begyndt at bevæge sig ud i det kriminelle miljø. I sin fortælling giver han udtryk for, at han lever i et miljø, hvor hans valg af sociale relationer, kan have afgørende betydning for hans fremtid, i det han fortæller at han “*så sin ven sidde og tage stoffer i en park*”. Det var en lærer, der fik Andres til at indse problemerne og hjalp ham med at rette op, hvilket kan sættes i relation til Antonovskys teori om sociale institutioners betydning for individers OAS. Ifølge teorien kan kammeraters- og læreres anerkendelse have en positiv indflydelse på individers begribelighed og håndterbarhed (se s. 34). Andres fortæller at han efter samtalen med læreren “*blev ret bange*”, hvilket peger på at læreren var med til at styrke hans følelse af begribelighed i forbindelse med hans forståelse af de konsekvenser hans valg og handlinger kunne medføre. Andres reaktion på denne samtale var at udnytte de positive sociale netværk han havde adgang til igennem sit medlemskab i spejderforeningen og “*valgte at koncentrere sig om det*”. Læreren spillede i denne forbindelse

en betydelig rolle i forhold til Andres følelse af håndterbarhed, forstået som individets følelse af at være i besiddelse af ressourcer selv eller hos andre, til at kunne klare de stimuli det konfronteres med (se s. 33). Andres valgte at koncentrere sig om spejderforeningen, som gav ham adgang til positive sociale relationer med andre børn og unge samt ressourcer stærke voksne, han kunne interagere med.

Spejderforeningen kan, ud fra Bourdieus kapitalbegreber, forstås som et socialt netværk, der har indflydelse på Andres sociale placering. Selvom Andres, sammenlignet med Luciano og Maria, kan placeres lavere i forhold til familiens økonomiske og kulturelle kapitaler, har Andres via sit sociale netværk adgang til ressourcer, som hans familie ikke er i besiddelse af. Gennem sin deltagelse i spejderforeningen har Andres mulighed for at opleve ting han ellers, på grund af sin socioøkonomiske situation, ville være afskåret fra. Andres valgte at vise mig to billeder fra en rejse han var på sammen med spejderne; *“Det jeg bedst kan lide at lave i min fritid, er at være med conquis [spejderne]. Billedene er fra en tur til Brasilien sidste år”* (Bilag 4 , Andres: 18).

På billederne ovenfor ses til venstre den samlede spejdergruppe, hvor de ældste medlemmer kan komme på rejser til udlandet. Til højre ses Andres, der på turen til Brasilien fik lov at prøve kræfter med en klatrevæg. På trods af familiens økonomiske situation, har Andres og andre i hans situation mulighed for at komme på spejderforeningens ture²⁷, der ofte finder sted; *i weekenderne, og ellers er vi afsted i 5 dage, det afhænger af måneden, eller hvis der er*

---

²⁷ Foreningen arrangerer forskellige aktiviteter, hvor de indsamler penge, til unge der ikke selv råder over økonomi til at betale rejsen (Bilag 4, Andres: 19).

helligdage (...) Vi tager forskellige steder hen, for meningen er at lære nye steder at kende. Nogle gange rejser vi til andre byer for at lære og opleve nye steder” (Bilag 4: 18).

Citatet peger på, at Andres gennem spejderforeningen har mulighed for at komme udenfor sit nærområde, hvor han kan *“lære og opleve nye steder”*. Ud fra Bourdieus habitusbegreb kan man tolke, at spejderforeningen bidrager med at give Andres nye erfaringer og oplevelser, som kan være med til at bestemme, hvordan han vælger at handle fremadrettet. Den sociale kapital henviser ifølge Bourdieu til de ressourcer individer får ved at deltage i sociale netværk. Hertil kan man udlede, at de rejser som Andres har adgang til gennem spejdernetværket, kan være med til at styrke hans kulturelle kapital, da netværkets sociale kapital, ifølge Bourdieu kan *”have en forstærkende effekt på den mængde kapital individet besidder”*(se s. 31-32). Gennem spejderforeningens rejser kan summen af den viden, information og dannelse Andres er i besiddelse af, udvikles når han kommer ud og oplever nye steder og kulturer.

I forbindelse med de udfordringer, med stofmisbrug, alkohol og kriminalitet, som Andres oplever i sit nærmiljø fortæller han at;

”Jeg vælger hvad der er bedst for mig (...) mine omgivelser er alligevel ikke så dårlige, (...) det er menneskerne der er dårlige, det er ikke fordi de tvinger dig til at tage stoffer eller drikke alkohol, hvis de tilbyder dig noget, så kan du selv vælge (...) når man lærer omgivelserne at kende, finder man ud af, hvem der i virkeligheden er ordentlige mennesker og hvem der ikke er”(Bilag 4: 4).

Andres forstår sig på sit nærmiljø og formår at finde løsninger på de udfordringer han oplever. Dette kan ud fra Antonovskys teori forstås som at Andres føler håndterbarhed, da han ikke føler sig som offer for omstændighederne og er i stand til at håndtere de uønskede forhold der viser sig i tilværelsen (se s. 33). Dette kommer til udtryk, når han siger at; *”mine omgivelser er alligevel ikke så dårlige, (...) det er menneskerne der er dårlige”*, hvilket peger på, at Andres har en forståelse for den magt han har over sin egen livssituation, da han mener at; *”hvis de tilbyder dig noget, så kan du selv vælge”*. Det tyder på at Andres har lært at navigere blandt det han definerer som *“dårlige mennesker”*, der kan friste ham til at træffe dårlige valg, og gode relationer, såsom spejderforeningen. Dette kan ud fra Bruun Jensens teori, tolkes som at Andres har handlekompetence i forhold til, at han evner at *“gribe forandrende ind overfor forhold der har betydning for hans sundhed”* (se s. 35) .

De oplevelser og erfaringer Andres har haft, med at blive hjulpet på rette vej af lærer og sociale netværk, har været med til at inspirere ham til at hjælpe andre, der er i samme situation, som han selv var engang. På billederne nedenfor ses, til venstre et arrangement på Andres's skole, hvor man inviterede unge fra andre offentlige skoler til at deltage i nogle idrætsaktiviteter. Andres valgte også at vise illustrationen af en spejderleder, der taler til nogle børn, da dette er noget, han ønsker at beskæftige sig med i fremtiden.

Andres fortæller;

“jeg mener at man gennem sporten kan uddanne andre, (...)idag tror jeg, at børn helt ned på 12 år er involveret i stofmiljøer og jeg ved ikke hvad, på den måde kan man opdrage børnene, ved at tale med dem og lave sjove aktiviteter, sporten er super godt (...) [jeg vil arbejde] med børn eller elever (...) opdrage og uddanne primært, men også guide dem og rådgive dem, hvis de vil” (Bilag 4:17).

Andres motivation for at arbejde med sportsaktiviteter og hjælpe børn kan forstås i relation til familiens socioøkonomiske ressourcer og de oplevelser Andres har haft med at finde ressourcer gennem sociale netværk, hvor Andres har benyttet spejderforeningen til at opfylde sine behov for at dyrke sport og rejse. Andres giver udtryk for, at der findes nogle strukturelle problemer i hans nærmiljø, da han udtaler; *”idag tror jeg, at børn helt ned på 12 år er involveret i stofmiljøer”*, hvilket han er motiveret for at arbejde for at ændre. Ud fra Max-Neefs teori om menneskelige behov, kan man tolke at Andres ønsker at påvirke de strukturer som begrænser individers muligheder, hvilket ifølge teorien er afgørende for, at individer kan forbedre deres livskvalitet. Andres har øje for de strukturelle udfordringer, der er i hans nærmiljø, hvor ressourcetsvage børn og unge drages mod kriminelle løbebaner, og mener at sport og alternative aktiviteter, er en god måde at nå ud til dem på. I tråd med Bourdieus

habitusbegreb, kan hans motivation ses som et resultat af de erfaringer og oplevelser Andres har haft, der præger hans måde at tænke og handle, og fremmer hans ønske om at påvirke de strukturer, der begrænser unges muligheder.

6.3.2 Carito

Til forskel fra Andres er Carito ikke medlem af hverken foreninger eller fritidsklubber og hun har heller ingen specielle fritidsinteresser; *"nogle gange tager jeg hjem til en veninde, så ser vi film, eller vi går ned til stranden, eller kunstboderne, ellers går vi bare rundt... eller også bliver jeg hjemme og ser tv"* (Bilag 7:1). Carito har ikke en fritidsinteresse hun brænder for, hun bruger sin fritid på at slappe af og drive lidt rundt. Dette kan hænge sammen med Caritos geografiske placering og det forhold, at hun bor langt væk fra de gratis aktivitetstilbud, hvor den økonomiske kapital kan spille en begrænsende rolle, ligesom det er tilfældet med Caritos mulighed for at tage supplerende fag på PreU-institutionerne (jævnfør analysetema 1). Hendes bopæl og økonomiske kapital kan have en betydning for Caritos manglende engagement i fritidsaktiviteter, men på den anden side kan det ligeledes hænge sammen med familiens begrænsede kulturelle kapital og en manglende evne til selvstændigt at opsøge viden og information omkring muligheder i deres nærmiljø.

På trods af at Carito har et godt forhold til sin mor og søster og kan lide at tilbringe tid med dem i husets stue (se analysetema 2), giver hun udtryk for, at hun ønsker et andet liv for sig selv i fremtiden;

"Det jeg kunne tænke mig er, at afslutte fjerde år [sidste år af gymnasiet] med gode karakterer, så kunne jeg tænke mig at færdiggøre en universitetsuddannelse i børnepsykologi og bagefter vil jeg være selvstændig, have mit eget firma (...)" (Bilag 9: 32).

Det Carito ønsker i fremtiden er meget langt fra hendes nuværende levestandard og familiestruktur. Dette kan ligesom med Andres tolkes ud fra Bourdieus habitusbegreb, da Caritos livserfaringer og oplevelser med opvækst- og nærmiljøet, kan spille en motiverende rolle, i forhold til hendes ønske om at opnå noget bedre. Om sit nærmiljø fortæller hun;

"Noget jeg ikke kan lide er min arbejdsplads²⁸, fordi de blander sig i alt hvad man laver. Altid, også når du ikke er på arbejde, blander de sig i hvad du laver, hvor du skal hen, hvad du har på. De går mere op i andres liv end deres eget og det er ikke min stil" (Bilag 7:2).

---

²⁸ Carito har et fritidsjob i landsbyens eneste supermarked, samme sted som hendes mor.

Carito bryder sig ikke om det miljø og de mennesker hun arbejder med, eller den sladder som finder sted i landsbyen. I forlængelse af habitusbegrebet kan man tolke, at hendes fritidsjob har givet hende indsigt i det arbejdsmiljø, som hendes mor befinder sig i på daglig basis. Caritos erfaringer og oplevelser med livet som ufaglært, kan have været med til at skubbe til hendes ønsker for fremtiden, da hun har set og oplevet sin mors hverdag og ønsker noget mere for sig selv.

Carito vil have en universitetsuddannelse, være selvstændig og bo alene, hvilket ikke repræsenterer de sociale forhold hun kommer fra, med en mor der ikke færdiggjorde ungdomsuddannelsen og arbejder som ufaglært i landsbyens supermarked. Dette kan ud fra Max-Neefs teori tolkes som at Carito ønsker at få indflydelse på de strukturer, der påvirker hendes chancemuligheder i fremtiden, dog italesætter hun, til forskel fra Andres, ikke nogen handlestrategi i forbindelse med hendes forestillinger om fremtiden, hvilket kan hænge sammen med at hun har en begrænset adgang til kapitaler, sociale netværk og dermed ressourcer hun kan drage nytte af.

6.3.3 Delkonklusion

Manglende økonomisk kapital er ikke en hindring for Andres, da han finder alternativer i form af gratis tilbud i nærområdet. Andres benytter sig ikke af sin familie i forbindelse med hans handlestrategier, men benytter i stedet de ressourcer han har adgang til på skolen og i sociale netværk. For Carito spiller den økonomiske kapital en forhindrende rolle, da de afstandsmæssige forhold betyder en ekstra udgift og en udelukkelse fra fritidsaktiviteter. Andres og Carito har det tilfælles at de oplever udfordringer og føler utilfredshed med deres nærmiljø, men de adskiller sig i den måde de handler i forhold til dette. Andres er bevidst om at fravælge de mennesker, der har en negativ effekt på hans levevilkår og benytte de ressourcer og sociale netværk han har adgang til i sine netværk. Carito bryder sig ikke om sin arbejdsplads, men vælger ikke at fravælge disse relationer, hvilket hænger sammen med at hun til forskel fra Andres ikke har adgang til sociale netværk, ressourcer og personer som kan støtte og inspirere hende i forbindelse med hendes handlemuligheder.

7. Konklusion

I dette kapitel konkluderes på specialets analyse. Analysen har, ud fra et hermeneutisk udgangspunkt søgt en forståelse for; *Hvilken betydning nær- og opvækstmiljø har for chilenske unges handlekompetence og deres forestillinger om fremtidens livsmuligheder.* Undersøgelsen har været præget af de forforståelser som blev præsenteret i specialets metodologifsnit. Denne konklusion er opbygget op omkring forforståelsen af den social uligheds to dimensioner, som er blevet udfordret under forrige analyse kapitel. Hermed konkluderes på de analytiske pointer.

7.1 Den negative dimension af social ulighed

De unge som dette speciale omhandler, befinder sig socioøkonomisk langt fra hinanden. Dog peger analysen på, at de på trods af forskelle i deres nær- og opvækstmiljøer, har noget tilfælles. Den negative dimension af forforståelse omkring social ulighed, bliver i analysen afkræftet, i den forstand, at alle fem informanter forestiller sig at skulle videreuddanne sig på et universitet. Både Jeamilet og Carito, som lever under ringe økonomiske forhold, med begrænset kulturel kapital og afstandsmæssige udfordringer, samt de tre hovedstadsunge, som kan placeres høj, mellem og lav på den socioøkonomiske skala, forventer, at skulle tage en universitetets uddannelse i den nære fremtid. Nær- og opvækstmiljø påvirker, isoleret set ikke de unges forestillinger om fremtiden, da specialets unge ikke begrænser sig til at forestille sig muligheder, som er i overensstemmelse med deres nuværende sociale situation. De unge er dermed ikke begrænset af deres nær- og opvækstmiljø i deres forestillinger om fremtidens livsmuligheder. Til gengæld spiller nær- og opvækstmiljø en rolle i forhold til de erfaringer de unge gør sig i deres hverdag og den handlekompetence og motivation disse erfaringer afføder. De unge adskiller sig fra hinanden i forbindelse med deres oplevelse af barrierer og udfordringer samt handlestrategier, hvilket afhænger af faktorer i deres nær- og opvækstmiljø, såsom familierelationer, omgangskreds og adgang til sociale netværk.

7.2 Den positive dimension af social ulighed

Forforståelsen omkring den positive dimension af social ulighed, er gennem analysen både blevet be- og afkræftet.

Den bekræftes i den forstand at Andres, Luciano og til dels Jeamilet og Carito alle udviser handleevne og motivation i forhold til selvstændigt at handle for at fremme deres individuelle levevilkår. Luciano udviser overskud i forhold til at overkomme de udfordringer han møder i forbindelse med at realisere sine mål for fremtiden. Han bruger sin selvtillid, familiens ressourcer, støtte og vejledning til at udvikle handlestrategier og håndtere de udfordringer han oplever. Luciano præges af en ansvarsfølelse i forhold til sin fremtid, hvor han tager ansvar for sin egen læring og eksamensresultater, for at opnå et scholarship og flere muligheder i fremtiden.

Andres oplever ikke samme mængde ressourcer i sin familie og har derfor udviklet en anden handlestrategi. Andres spiller mere sikkert end Luciano idet han har valgt en teknisk ungdomsuddannelse som kan sikre ham adgang til arbejdsmarkedet, så han har noget at falde tilbage på. Manglende økonomisk kapital er dog ikke en hindring for Andres handlekompetencer og forestillinger om fremtiden, da han finder alternativer i form af deltagelse i gratis tilbud i sit nærområde. Andres's erfaringer med kriminalitet i sit nærmiljø har motiveret ham til at uddanne sig og hjælpe andre børn og unge i udsatte områder. Andres finder støtte i de positive erfaringer han har med sociale netværk og de ressourcer han finder herigennem. Nær- og opvækstmiljø har altså betydning for de unges handlekompetence, hvor de unges oplevelse med udfordringer, i dette tilfælde har en motiverende effekt på udviklingen af handlestrategier. Hermed bekræftes den positive dimension af social ulighed.

Jeamilet og Carito er ligesom Luciano og Andres også motiveret for at forbedre deres levevilkår, men oplever flere udfordringer end de to hovedstadsunge.

Dette afkræfter den positive dimension af social ulighed i den forstand, at den manglende økonomiske kapital spiller, for Carito en begrænsende rolle, da de afstandsmæssige forhold betyder, at hun bliver afskåret fra at deltage i sociale netværk, ligesom Andres, og at hendes mulighed for at forbedre sine karakterer gennem udvidet undervisning på en anden uddannelsesinstitution, ligesom Luciano, bliver besværliggjort. Caritos socioøkonomiske forhold har en motiverende effekt i forhold til at hun ønsker at, flytte, uddanne sig og ophøje sin levestandard, dog er de udfordringer hun møder mere uoverkommelige end de er for Andres og Luciano, da Carito til forskel fra Andres ikke har adgang til samme sociale netværk og personer, der kan støtte og inspirere hende i forbindelse med hendes handlemuligheder. Jeamilet oplever også flere udfordringer, som kan være svære at overkomme, da hendes strategi med at flytte skole medførte nogle uventede udfordringer, som hendes familie, til

forskel fra Luciano, ikke kunne hjælpe hende med at overkomme. Jeamilets geografiske placering udgør, ligesom med Carito også en udfordring, da hun til forskel fra Andres ikke har adgang til sociale netværk, som kan kompensere for familiens begrænsede kulturelle kapital. Sammenlignet med Luciano og Andres oplever Jeamilet og Carito flere udfordringer, da de oplever mindre støtte hjemmefra og færre muligheder for at benytte sociale netværk i deres nærmiljø. Nær- og opvækstmiljø spiller i dette tilfælde en betydelig rolle i forhold til adgang til ressourcer, der kan forbedre pigernes handlekompetence og fremtidige livsmuligheder.

7.3 Den tredje dimension af social ulighed

Under analysen dukkede der et tredje perspektiv op, som vedrører problematikken med at være i besiddelse af et overskud af kapitaler.

Marias opvækstmiljø er præget af et overskud af kapitaler. Dette overskud viste sig at have negative konsekvenser for Marias relation til familien, da familien har travlt og mangler tid til hinanden. Det manglende samvær med familien medfører at Maria, til forskel fra de andre, ikke får reflekteret og snakket med familien om sine planer og fremtidsmuligheder. Herudover medfører overskuddet af kapitaler, at Maria føler sikkerhed og stabilitet, hvilket fører til en passiv holdning til fremtidens muligheder. Til forskel fra de andre informanter, som reflekterer over udfordringerne og udviser individuel ansvar for fremtidens succes, er Maria mere passiv og tager det for givet, at hun kommer til at læse på et privat universitet. Maria tager ikke selv ansvar for at forbedre eller vedligeholde sin levestandard. Hun oplever ikke nogle udfordringer, har ingen specifikke handlestrategier og føler derfor ikke et behov for at forbedre sine livschancer. Marias passive holdning til fremtiden, er med til at bekræfte den positive dimension af social ulighed, da fraværet af udfordringer i dette tilfælde medfører passivitet og manglende ansvarlighed.

Overordnet konkluderes tre forhold; (1) Nær- og opvækstmiljø spiller isoleret set ikke nogen rolle for de forestillinger og forventninger de unge har til fremtidens livsmuligheder. (2) Dog spiller nær- og opvækstmiljø en rolle i unges handlekompetence og oplevelse af udfordringer, hvor mødet og håndteringen af udfordringer, afhænger af de unges sociale position og de kapitaler de har adgang til. (3) De unges motivation for at fremme individuelle levevilkår samt udviklingen af deres handlekompetence, er betinget af mødet med udfordringer og deres besiddelse af ressourcer. Samlet set konkluderes det, at ulighed for nogen kan have en positiv og handlingsfremmende effekt, mens det for andre kan have en begrænsende effekt.

8. Litteraturliste

Bøger:

- Antonovsky, A. (2000): *"Helbredets mysterium – At tåle stress og forblive rask"*, Hans Reitzels Forlag. 1. udgave
- Bourdieu, P. (1996): *"Refleksiv sociologi - mål og midler"*, Hans Reitzels forlag, Kbh.
- Bourdieu, P. (1995): *"Distinktionen: en sociologisk kritik af dømmekraften"*, Det lille Forlag, Frederiksberg.
- Bourdieu, P. (1986): *"The forms of capital"*, i Richardson, J. G. (1986): "Handbook of theory and research for the sociology of education", Greenwood Press, Westport, Conn.
- Ejernæs Morten, et. al. (2005): *"Social opdrift Social arv"* Akademisk Forlag, 2. udgave.
- Fuglsang, L. et. al. (2009): *"Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne – på tværs af fagkulturer og paradigmer "*, Frederiksberg C, Roskilde universitetsforlag
- Hyldig, J. & Nielsen, A. (2010): *"Sundhedsfag – pædagogisk assistent"*, 1. udgave, 2. oplag, Munksgaard Danmark, København
- Jensen, B. B. 2006: *"Handlekompetencer, sundhedsbegreber og sundhedsviden"*. I: Hounsgaard og Eriksen, John Juul (red.), *Læring i sundhedsvæsenet*, Gyldendal Uddannelse, København
- Juul, Søren (2012) *"Hermeneutik"* i: Pedersen KB & Juul S (red.) *Samfundsvidenskabernes Videnskabsteori*. Hans Reitzels Forlag, 1. udgave
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009): *"Interview – introduktion til et håndværk"*. Hans Reitzels Forlag, København K, 2. udgave, 2. oplag
- Mach-Zagal, Ruth & Saugstad, Tone (2009): *"Sundhedspædagogik for praktikere"*, Munksgaard Danmark, 3. udgave, 1. oplag, København
- Ploug, N. (2007): *"Social arv og social ulighed"*, Hans Rietzels Forlag, Socialforskningsinstituttet
- Simonsen, Simon Sjørup (2000): *"Sundhedens filosofi"*. Forlaget Klim, 1. udgave, Århus
- Wackerhausen, S. (2005): *"Et åbent sundhedsbegreb mellem fundamentalisme og praksis"*, i Jensen U. J. Andersen P.F. (Red) (2005): *"Sundhedsbegreber filosofi og praksis"*. 2. udgave, Forlaget Philosophia. Århus.

Tidsskrifter og Videnskabelige artikler

- Cabib M. Cristóbal & Cabib M. Ignacio (2012): "*Elección escolar y selección estudiantil en el sistema escolar Chileno - ¿Quién elige a quién?: el caso de la educación católica*", RMIE, 2012, VOL. 17, NÚM. 55, PP. 1267-1295 (ISSN: 14056666)
- Dutta, M. J. (2007): "*Communicating About Culture and Health: Theorizing Culture-Centered and Cultural Sensitivity Approachs*". Communication Theory, DOI: 10.1111/j.1468-2885.2007.00297.x, Purdue University
- García-Moya I. Moreno C. & Rivera F. (2013): "*Obtaining a Hierarchy of Contextual Factors in Shaping the SOC of Male and Female Adolscents*", Researche Paper, J Happiness Stud (2014) 15:1267-1287 DOI 10.1007/s10902-013-9475-2, C Springer Science+Business Medier Dordrecht 2013
- Kohn, A. (2011): "*Educational Opportunities and Inequality: Perceptions Regarding the Effect of Education on Social Structure*", Espacio Abierto Cuaderno Venezolano de Sociología, ISSN 1315-0006 / Depósito legal pp 199202ZU44, Vol. 20 No. 2 (abril-junio, 2011): 239 – 266
- Max-Neef, M. (1992): "*Development and human needs –Latin America: crisis and perplexity*" I Real-Life Economics: Understanding Wealth Creation, ed. Paul Ekins & Manfred Max-Neef, Routledge, London, 1992.
- Max-Neef, M. (1991): "*Human scale development – conception, application and further reflections*", With contribution from Antonio Elizalde & Martin Hopenhayn, Foreword by Sven Hamrell, Dag Hammarskjöld Foundation, The Apex Press, New York and London
- Parry R. Taryn (1996): "*Will pursuit of higher quality sacrifice equal opportunities in education? An analisis of the education voucher system in Santiago*", University of Georgia, I Social Science Quarterly, volume 77, number 4, dec 1996, University of texas press, P.O. Box 7819, Austin
- Wang C. Caroline (1999): "*Photovoice: A Participatory Action Reasearch Strategy Applied to Womens's Health*", Joural of women's health, volume 8, Number 2, 1999, May Ann Liebert, Inc.

Rapporter:

- Acevedo, Juan M. et. al (2012) "*Séptima encuesta nacional de juventud 2012*", INJUV Ministerio de Desarrollo Social, Gobierno de Chile, Impresión Editora e Imprenta MAVAL Ltda. Publicado en agosto de 2013 ISBN: 978-956-7636-19-8
- Bertelsen, P. & Busck, O (2004): "*Udvikling og afprøvning af en medarbejderorienteret metode til udpegning af superbrugere i forbindelse med*

implementering af EPJ på Skejby Sygehus - Technical Report ,No. 04-1 , EPJ og organisatoriske forandringer: Identifikation af potentielle superbrugere”, ISSN 1397 – 9507 V-CHI – Virtuelt Center for Sundhedsinformatik, Institut for Samfundsudvikling og Planlægning, Aalborg Universitet.

- Diderichsen F., Andersen I., Manuel C., (2011): ”*Ulighed i Sundhed – årsager og indsatser*”, Københavns Universitet, Udarbejdet for Sundhedsstyrelsen, Islands Brygge 67, København SV, Version 1.0
- Fernández, M. (2014): ”*Región Metropolitana de Santiago – Índice de prioridad social comunas 2014*”, Ministerio de Desarrollo Social, Secretaria Regional Ministerial de Desarrollo Social, SEREMI, Región Metropolitana de Santiago
- Programa de Gobierno MICHELLE BACHELET 2014-2018 ”*Reforma educacional 2015*”
- Reporte comunal: El Quisco, Region de Valparaíso (2014): ”*Caracterización Social*”, Observatorio Social, Serie informes comunales, nr. 1, Versión Preliminar, Ministerio de desarrollo social, Gobierno de Chile
- WEF, 2014: “World Economic Forum “*The Global Competitiveness Index 2013-2014: Country Profile Highlights*” , The Global Competitiveness Report 2013–2014 | © 2013 World Economic Forum
- WDE, 2010: “*World Data on Education*” – Datos Mundiales de Educación. 7a edición, 2010/11. IBE/2010/CP/WDE/cl. United Nations educational, scientific and cultural organization.

Hjemmesider:

- Link 1: ”*Chile som marked*”, <http://chile.um.dk/da/eksporttraadet/chile-som-marked/>, set 08.01.15, kl. 12.31
- Link 2: ”*BNP pr. indbygger*”, <http://www.globalis.dk/Statistik/BNP-per-indbygger>, set 08.01.15, kl. 12.34
- Link 3: “*Cuánto cuesta estudiar en los 10 colegios que promediaron mayor puntaje PSU*”, <http://www.eldinamo.cl/pais/2014/12/29/cuanto-cuesta-estudiar-en-los-10-colegios-que-promediaron-mejor-puntaje-en-la-psu/>, set 09.01.15, kl. 10.19
- Link 4: “*Centro de Consultas Laborales*”, <http://www.dt.gob.cl/consultas/1613/w3-article-60141.html>, set 09.01.15, kl. 10.22
- Link 5: ”*The Ottawa Charter for Health Promotion*”, <http://www.who.int/healthpromotion/conferences/previous/ottawa/en/>, set 08.05.15 kl 13.10

- Link 6: “*Tal i Chile*”, <http://chile.um.dk/da/om-chile/landefakta/i-tal/>, set 18.05.2015 kl 16.23
- Link 7: “*Gobierno Regional Metropolitano de Santiago*”, <http://www.subdere.cl/divisi%C3%B3n-administrativa-de-chile/gobierno-regional-metropolitano-de-santiago>, set 18.05.2015 kl. 16.23
- Link 8: “*Studenteroprør sætter Chile på spidsen*”, <http://modkraft.dk/artikel/studenteropr%C3%B8r-s%C3%A6tter-chile-p%C3%A5-spidsen>, set 04.06.2015 kl. 14.47
- Link 9: “*FECh lanza video que critica la reforma educacional y convoca a movilizarse*”, <http://www.latercera.com/noticia/nacional/2015/01/680-614683-9-fech-lanza-video-que-critica-la-reforma-educacional-y-convoca-a-movilizarse.shtml>, set 04.06.2015 kl. 14.47
- Link 10: “*Por qué los estudiantes chilenos no quieren la reforma educativa*” <http://www.infobae.com/2014/06/15/1572493-por-que-los-estudiantes-chilenos-no-quieren-la-reforma-educativa> , 04.06.2015 kl. 14.47
- Link 11: “*Universidad Autónoma*”, *Doctorados*”, <http://ciensol.uasnet.mx/dir1.html>, set 19.06.15 kl. 17.56
- Link 12: “*Radiografía de la educación escolar*”, <http://www.educacion2020.cl/radiografia-de-la-educacion-escolar>, set 08.07.15 kl. 20.12
- Link 13: ”*Google-maps*”, <https://www.google.com/maps/@-33.4830747,-70.7842537,9.54z>, set 18.8.15, kl . 15.54
- Link 14: ”*Cepech el preuniversitario de Chile*” <http://www.cepech.cl/>, set 01.09.15 kl 22.02